

TÜRKİYE İŞ KURUMU

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

ŞANLIURFA İLİ

2023 YILI SONUÇ RAPORU

2023 YILI
İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
ŞANLIURFA ÇALIŞMA VE İŞ KURUMU İL MÜDÜRLÜĞÜ

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI
ŞANLIURFA İLİ 2023 YILI SONUÇ RAPORU

Hazırlayanlar:

Mustafa ARSLAN

Halil KARACAN

Bu Rapor, 6 Şubat 2023 tarihli depremlerde hayatını kaybeden çalışma arkadaşlarımıza adanmıştır.

Abdurrahman DURMUŞ-Adıyaman

M. Fatih BAYIN-Adıyaman

Pınar TÜMSAVAŞ-Adıyaman

Zeynep ERDEM-Adıyaman

Hüsnü ÇELİK- Hatay

Kübra SARIHAN-Hatay

Süleyman HATUNOĞLU-Hatay

Ali YÜCE- Kahramanmaraş

Mehmet CEREN-Kahramanmaraş

Şerif KOYUNCU-Kahramanmaraş

Zeliha BOZOK-Kahramanmaraş

SUNUŞ

Değişen dünyada, iş gücünün yerini her ne kadar makine gücü almış olsa da makinelerin kontrol ve denetimi için insan gücüne her zaman ihtiyaç duyulmaktadır. İnsan emeğinin ne kadar değerli olduğu, dünya genelinde gündem yaratmakta ve bu emeğin herkes tarafından hak ettiği şekilde karşılık bulabilmesi adına çeşitli kesimlerce büyük uğraşlar verilmektedir.

İşsizlik, toplumsal bir problem olarak ele alınmalı ve çözülmesi için mücadele verilmelidir. Bunun için sivil toplum örgütleri, işveren temsilcileri, işçi temsilcileri, kurumsal paydaşlar, üniversiteler ve tüm oluşumlar bir araya gelerek istişare yapmalı, çözüm önerileri sunmalıdır.

Uygulanan politikalar ve revizyonlar ile son yıllarda işsizlik oranlarının düşürülmüş olması, arzu edilen hedeflere ulaşıldığını göstermektedir. Tabii ki misyonumuz arz ve talebi bir araya getirmek ve her iki tarafı da mutlu etmektir.

Son yıllarda yaşanan kalifiye eleman bulma sıkıntısı, işverenlerimizi sıkıntıya sokmakta ve onların iş yerlerini büyütüp daha fazla istihdam alanı oluşturmalarına engel olmaktadır. Tarımın en önemli uğraş alanı olduğu, tarihî ve turistik değerleriyle önemli bir potansiyele sahip olan ilimiz; yeni yatırım teşvik sisteminde altıncı bölgeye girmiş olmasıyla, büyük bir sanayi şehri olma yolunda ilerlemektedir. Amacımız, nitelikli iş gücünün varlığını sağlamak ve yeni iş alanları oluşturup şehrimizin kalkınmasına katkı sağlamaktır.

Bu amaçla, hemşehrilerimiz için birçok girişim hayata geçirilmeye devam edilirken, kadın nüfusumuz da hassasiyetle göz önünde bulunduruluyor. Son dönemlerde, hem ülkemiz hem de ilimiz için önem teşkil eden bir konu olan kadın istihdamının artırılması için birçok çalışma yapıldı. Bunun

sonucunda kadın istihdamının arttığı illerden birisi de şanlıurfa olmuş ve bu hususta önemli işler hayata geçirilmiştir. Kadın istihdamının arttırılması için kadınların çalışma ortamlarının iyileştirilmesi, işverenler ile diyalog kurularak iş yerlerinin tanıtılması gerekmektedir. Girişimcilik kursları ile kadınların birer girişimci olmaları sağlanmalı, çeşitli desteklemelerle kadınların kendi işlerini kurarak iş gücüne dahil olmalarının önu açılmalıdır.

“şanlıurfa İş gücü Piyasası Talep Araştırması” analiz çalışması ile işsizlikle mücadelede ihtiyaç duyulan meslekler tespit edilecek, iş başı eğitim programları ve mesleki eğitim kursları ile nitelikli elemanlar yetiştirilecek, iş arayanlara ve işverenlere danışmanlık yapılarak istihdam ortamının iyileştirilmesi sağlanacaktır. Böylece hem ülke hem de şehir gündemimizde önem teşkil eden iş gücü hususu adına, büyük katkılar sağlanacaktır.

Bu çalışmada emeği geçen çalışma ve İş Kurumu şanlıurfa İl Müdürlüğu çalışanlarına teşekkür ediyorum. Çalışmanın, peygamberler şehri şanlıurfa’mız ve ülkemiz için hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Hasan şILDAK

Vali

ÖN SÖZ

İşgücü piyasası araştırma raporu ile ildeki işgücü hakkında detaylı bilgi almak olanak haline gelmiştir. İşgücü piyasası verilerini yerel ve ulusal bazda derleyen, analiz eden, yorumlayan, işgücünün istihdam edilebilirliğini artırmaya yönelik mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları uygulanması konusunda önemli görevler icra eden, üstlendiği yasal, yönetsel ve sosyal sorumluluğun bilinciyle faaliyetlerini özveri ile sürdüren İŞKUR, işgücü piyasası analizleri aracılığıyla Kuruma erişemeyen birçok işverenle yüz yüze görüşerek işgücü taleplerini derlemektedir.

İşgücü piyasası araştırmalarının etkin bir şekilde yapılabilmesi sadece İŞKUR için değil sosyal politikayla ilgilenen tüm kişi ve kurumlar için sağlıklı öngörü ve planlama yapılması açısından önemli ve gereklidir. Her yıl yapılan ve il için büyük önem arz eden rapor sayesinde ilin işgücü yapısı, ihtiyaç duyulan ve/veya temininde güçlük çekilen meslekler ve bu meslekler için gerek duyulan beceriler, yetkinlikler, eğitimler tespit edilmeye çalışılmıştır. İlin gelecek istihdam politikalarında karşılaşılabilecek durumlar ve beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır.

Bu noktadan hareketle 2023 yılı Haziran-Temmuz aylarında, Türkiye genelinde Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) ve Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) işbirliği ile belirlenen 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerlerine İş ve Meslek Danışmanlarımız hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşülerek) görüşme gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Şanlıurfa ilinde 818 işyeri ile görüşülüp bilgi alınmıştır.

Şanlıurfa İşgücü Piyasası Analiz Raporu çalışmasının kamu kurum ve özel sektör kuruluşlarına faydalı ve hayırlı olmasını diler, bu çalışmanın ortaya çıkmasında zamanını ayırarak bilgi formumuzu dolduran tüm işverenlerimize emeği geçen Kurum çalışanlarımıza ve sosyal paydaşlarımıza teşekkür ederim.

Fatih SEZGİN
İl Müdürü V.

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	i
ÖN SÖZ	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ	v
ŞEKİLLER LİSTESİ	vi
KISALTMALAR	vii
YÖNETİCİ ÖZETİ	1
GİRİŐ	3
BİRİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ	4
1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ	4
1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ	4
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI	6
1.3.1. Açık İş İlanları	6
1.3.2. İşe Yerleştirmeler	7
1.3.3. Kayıtlı İşsiz	8
1.3.4. Aktif İşgücü Programları	9
1.3.5. İşsizlik Ödeneği	11
İKİNCİ BÖLÜM İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI	14
2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İŐTİHDAM	15
2.2. AÇIK İŞLER	26
2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)	32
2.4. GELECEK DÖNEM İŐTİHDAM BEKLENTİLERİ	35
SONUÇ VE DEğERLENDİRME	38
KAYNAKÇA	41
EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU	42

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri	4
Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri	5
Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri	5
Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler	6
Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler	8
Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları	11
Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek.....	11
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı.....	16
Tablo 9: İşKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları	24
Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları	25
Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İşi Olan İşyeri Oranı	26
Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması	29
Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları.....	30
Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları	30
Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası.....	31
Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler	32
Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları	33
Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek	34
Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı	36
Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi.....	36
Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalış Beklenen Meslekler	37

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1: Yıllar itibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları	6
Şekil 2: Yıllar itibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları.....	7
Şekil 3: Yıllar itibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları	8
Şekil 4: Yıllar itibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları.....	13
Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı	17
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)	17
Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı	18
Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)	19
Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı	20
Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı.....	21
Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı	22
Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı	22
Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri.....	23
Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı	23
Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri.....	24
Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercihi.....	27
Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları	28
Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi	28
Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Aranma Kanalı	29
Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı	33
Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri.....	34

KISALTMALAR

AİPP	Aktif İşgücü Programları
ÇSGB	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ILO	Uluslararası Çalışma Örgütü
İPA	İşgücü Piyasası Araştırmaları
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
KÇÖ	Kısa Çalışma Ödeneği
NACE	Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması
NİDO	Net İstihdam Değişim Oranı
NÜD	Nakdi Ücret Desteği
SGK	Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanlığı
TCMB	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası
TGÇM	Temininde Güçlük Çekilen Meslekler
TÜİK	Türkiye İstatistik Kurumu

YÖNETİCİ ÖZETİ

6 Şubat 2023 tarihinde ülkemizde gerçekleşen Pazarcık ve Elbistan merkezli iki büyük deprem, dünya genelinde benzerine nadir rastlanan bir örnek teşkil etmiştir. Bu depremler on bir ilde etkili olmuş ve yaklaşık 13,5 milyon vatandaşımızın yaşadığı geniş bir bölgede ciddi bir yıkıma neden olmuştur. Asrın felaketi olarak nitelendirilen bu depremlerin, sosyal, beşerî ve iktisadi hayata önemli etkileri olduğu açıktır.

Türkiye büyüme, dış ticaret ve işgücü açısından birçok ülkeden olumlu yönde ayrılmaktadır. 2021 yılının ikinci yarısından itibaren artan ihracat ile gelişen sanayi sektörünün öncülüğünde ülkemiz 2023 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 5,9 oranında büyümüştür. Güçlü büyümenin etkisi ile 2023 yılında istihdamda rekor seviyelere ulaşılmış, işsizlik oranı ise tek haneli seviyelere gerilemiştir.

Dinamik bir yapıya sahip olan işgücü piyasasının en etkili aktörü olarak faaliyet gösteren Kurumumuz, işgücü piyasasındaki gelişmeleri doğru bir şekilde takip etmek amacıyla sağlıklı ve güvenilir veri üretme çabalarını özveri ile sürdürmektedir. İşgücü piyasasını etkileyebilmek adına, piyasanın doğru bir şekilde analiz edilmesinin büyük bir önemi bulunmaktadır. Kurumumuz, doğru istihdam politikalarının belirlenmesi, işgücü piyasasıyla ilgili gerekli önlemlerin alınması ve işgücü piyasasının yakından takip edilebilmesi için işgücü piyasası araştırmalarını etkili bir şekilde yürütülmektedir.

İşsizlikle mücadele ve istihdamın artırılması hedefiyle yerel ve ulusal istihdam politikalarının oluşturulması, işgücü piyasasındaki gelişmelerin ve işgücü hareketliliğinin izlenebilmesi, güncel, güvenilir ve bilimsel bilgilerin elde edilmesine ve yorumlanmasına bağlıdır. İşgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak adına 2007 yılından itibaren periyodik olarak her yıl 81 il düzeyinde İşgücü Piyasası Araştırması yürütülmektedir. Ayrıca işgücü piyasasının eğilimlerini ve öncelik alanlarını tespit edebilmek amacıyla belirlenen güncel konularda her yıl tematik araştırmalar da gerçekleştirilmektedir.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. İşgücü piyasasının arz yönüne ilişkin veriler ülkemizde ÇSGB, İŞKUR, TÜİK ve SGK gibi kurumların idari kayıtları ve istatistikleri aracılığı ile yayımlanmaktadır. İşgücü piyasasının ülke genelini kapsayan ve en temel veri kaynağı olan hanehalkı işgücü araştırması ile Türkiye İstatistik Kurumu tarafından düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Hanehalkı işgücü araştırması sonuçlarına ilişkin haber bültenleri kamuoyunda yakından takip edilmektedir.

İşgücü piyasasının talep yönüne ilişkin en temel veriler ise Türkiye İş Kurumu'nun idari kayıtları ile her yıl düzenli olarak gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması ve açık iş istatistikleri araştırmaları kapsamında derlenmektedir. İşgücü piyasasının arz ve talep boyutunu birlikte analiz etmek amacıyla hazırlanan bu rapor, Şanlıurfa İli İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre değerlendirilmiştir.

2023 yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında ilimizde 818 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerleri 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri olup il genelinde toplam 17 sektör araştırma kapsamında yer almaktadır. Şanlıurfa ilinde 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri için toplam çalışan sayısı 64 bin 130 kişi olarak tespit edilmiştir. Cinsiyet bazında ise 50 bin 063 çalışan erkeklerden, 14 bin 067 çalışan ise kadınlardan oluşmaktadır.

Şanlıurfa ilinde açık iş oranı yüzde 2,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde ise 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri için açık iş oranı yüzde 1,9 olup, Şanlıurfa ili açık iş oranı bakımından Türkiye ortalamasının üzerindedir. Açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,9 ile İmalat sektörüdür.

Açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde, en fazla açık işin Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar olduğu tespit edilmiş olup bu meslek grubunda araştırma döneminde 776 kişilik açık iş mevcuttur. şanlıurfa ilinde en fazla açık işi olan ikinci meslek grubu sanatkarlar ve ilgili işlerde çalışanlar meslek grubudur. İl genelinde açık işlerin içinde Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum olarak talep edilen açık işlerin payı yüzde 31 düzeyindedir.

şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen meslekler sektörlere göre incelendiğinde en fazla İmalat sektöründe eleman temininde güçlük çekildiği görülmektedir. şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğinin yer aldığı görülmektedir. Bu mesleği ise Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü takip etmektedir. Eleman teminde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada Gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır.

Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i bir yıl sonrası için en az bir meslekte net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken şanlıurfa ilinde net istihdamın artacağını öngören işverenlerin oranı ise yüzde 17,6 seviyesindedir. Öte yandan en az bir meslekte net istihdamın azalacağını düşünen işveren oranı, ülke genelinde 2 iken bu oran şanlıurfa ilinde yüzde 1,7 düzeyindedir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görebilmek ve gelecek dönem eğilimlerini öngörerek veriye dayalı sağlıklı kararlar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla "2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması şanlıurfa İli Sonuç Raporu" hazırlanmıştır.

GİRİş

Kovid salgını, enflasyonist baskı, Ukrayna-Rusya başta olmak üzere yaşanan savaşlar ve riskler, iklim değişikliğinin yarattığı maliyetler sonucu tüm dünya ülkelerinin zorluklarda geçirdiği yılları beraberinde getirmiştir. Tüm bu yaşananların sonucu sosyo-ekonomik etkiler çoğu ülkede gözlenmektedir. Böyle bir ortamda işgücü piyasasının etkilenmemesi mümkün değildir.

Gelecek dönem istihdam politikalarının şekillenmesi için İşgücü Piyasası Araştırmasına ait veriler oldukça önem arz etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırması şanlıurfa İli 2023 Yılı Sonuç Raporu, işgücü piyasasının gerek arz gerekse talep yönü ile mevcut durumunu analiz etmekte ve işverenlerin gelecek döneme ilişkin beklentilerini ortaya koymaktadır. Politika yapıcılar ve yerel yönetimler tarafından işgücü piyasası ile ilgili kararların alınması ve uygulamaya konulacak faaliyet ile projelerin etkinliğinin artırılması noktasında 2023 yılı araştırma sonuçlarının göz önüne alınması oldukça önemlidir.

İşgücü Piyasası Araştırması şanlıurfa İli Sonuç Raporu, il düzeyinde politika yapıcılarına ve karar alıcılara kaynak sağlamada büyük katkılar sağlayacağı düşünölen önemli bir çalışmadır. İşgücü piyasasının en önemli aktörleri olan işverenlerin ve işgücünün, piyasaya sundukları emeğin ve piyasadaki beklentilerinin iyi analiz edilmesi politika üretmeden önceki ilk adımı oluşturmaktadır. Sonrasında, bu analizler neticesinde arz talep dengesini iyileştirmek ve işgücü politikalarını bu dengenin sürdürülebilir olmasını sağlayacak şekilde tesis etmek oldukça önemlidir.

Türkiye’de işgücü piyasasının talep boyutuna ilişkin en kapsamlı veri üreten kurum Türkiye İş Kurumu’dur. İşgücü Piyasası Araştırmalarına ait sonuçlar yalnızca Kurum’a değil, Türkiye’de işgücü piyasasının paydaşı olan tüm kurum ve kuruluşlara önemli katkılar sağlamaktadır. Pandemi sonrası araştırmanın 2023 yılı saha çalışması hibrit yöntemle (yüz yüze, elektronik ortamda veya telefonla görüşölerek) gerçekleştirilmiştir. İşKUR, işgücü piyasasında aktif ve pasif istihdam politikalarında söz sahibi bir Kamu İstihdam Kurumu olarak İşgücü Piyasası Araştırması aracılığıyla işverenlerle görüşölerek, işgücü talebine ilişkin doğrudan işverenlerden elde ettiği bilgiyi kamuoyu ile paylaşmaktadır.

İşgücü piyasası talep verilerinin elde edilmesine yönelik çalışmalar İl Müdürlükleri ve Hizmet Merkezlerimiz tarafından 2007 yılından itibaren düzenli olarak sürdürölmektedir. Yapılan bu araştırmalar kapsamında 2023 yılı için şanlıurfa ilinde 5 Haziran-14 Temmuz 2023 tarihleri arasında saha çalışması gerçekleştirilmiş olup, araştırma neticesinde işgücü piyasasının arz ve talep boyutunu ele alan ilimizin sonuç raporu hazırlanmıştır. Raporla birlikte İşgücü Piyasası Araştırması sonuçları analiz edilerek şanlıurfa ilinde işgücü piyasasının talep yapısı ortaya konulmaktadır.

BİRİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI GENEL VERİLERİ

1.1. BÖLGESEL İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından düzenli olarak uygulanmakta olan Hanehalkı İşgücü Araştırması, istihdam edilenlerin iktisadi faaliyet, meslek, işteki durum ve çalışma süresi hakkında; işsizlerin ise iş arama süresi ve aradıkları meslek ve benzer özellikleri hakkında bilgi derlemek amacıyla uygulanmakta olup, ülkedeki işgücü piyasasının arz yönünün özellikleri hakkında bilgi veren temel veri kaynağıdır. 2013 yılı ve öncesinde il düzeyinde işgücü istatistikleri elde edilirken, sonrasında Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması kapsamında birinci ve ikinci düzeyde bölgesel istatistikler elde edilmektedir. 2014 yılından itibaren bölgesel düzeyde elde edilen istatistikler yıllık olarak TÜİK'in internet sitesinde yayımlanmaktadır. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Tablo 1: 2022 Yılı TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır)	Toplam	Kadın	Erkek
15 ve daha yukarı yaştaki nüfus (Bin Kişi)	2.540	1.299	1.241
İşgücü (Bin Kişi)	1.080	265	815
İstihdam edilenler (Bin Kişi)	956	247	709
İşsiz (Bin Kişi)	124	17	106
İşgücüne dahil olmayan nüfus (Bin Kişi)	1.460	1.034	425
İşgücüne katılma oranı (%)	42,5	20,4	65,7
İstihdam oranı (%)	37,7	19	57,1
İşsizlik oranı (%)	11,5	6,6	13

Kaynak: TÜİK Bölgesel Temel İşgücü Göstergeleri

Şanlıurfa ilinin dâhil olduğu ikinci düzey Türkiye istatistiki bölge birimleri sınıflandırması TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) olarak tanımlanmıştır. Tablo 1'de yer alan verilere göre, bölgemizde 15 yaş ve üzeri nüfus 2 milyon 540 bin kişi iken işgücü katılma oranı yüzde 42,5 seviyesindedir. İşsizlik oranı ise 2022 yılında bölgemizde yüzde 11,5 olarak gerçekleşmiştir.

1.2. SİGORTALI SAYILARI VE İŞYERİ GÖSTERGELERİ

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), her ay düzenli olarak sigortalı istatistiklerini yayımlamaktadır. Bu istatistikler kapsamında illere ait detaylı sigortalı sayıları ve 4A sigortalı çalışanı olan işyeri sayıları elde edilmektedir.

Tablo 2: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK İşyeri İstatistikleri

İşyeri Büyüklüğü	İşyeri Sayısı	Sigortalı Sayısı
1 Kişi	8.387	8.387
2-3 Kişi	5.385	12.620
4-6 Kişi	2.940	14.059
7-9 Kişi	1.192	9.346
10-19 Kişi	1.394	18.395
20-29 Kişi	433	10243
30-49 Kişi	312	11.747
50-99 Kişi	266	18.676
100-249 Kişi	162	25.268
250-499 Kişi	53	18.106
500-749 Kişi	19	11.654
750-999 Kişi	9	8189
1000+ Kişi	7	10.356
Toplam	20.559	177.046

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

İlimizde, 4A zorunlu sigortalı istihdam eden işyerleri çalışan sayısına göre değerlendirildiğinde 1 ila 9 çalışanı olan işyerlerinin yoğun bir şekilde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu durum, benzer bir şekilde Türkiye genelinde de gözlemlenmektedir.

Şanlıurfa ilinde 2023 yılı ekim dönemi SGK verilerine göre zorunlu 4A sigortalı istihdam eden işyeri sayısı 20 bin 559'dur. Bu işyerlerinde toplam 177 bin 046 kişi, 4A sigortalı çalışan olarak istihdam edilmektedir. 1 ila 9 arası çalışanı olan işyerlerinin ilimizdeki oranı yüzde 87,1 düzeyindedir. İlimizde 100 ve üzeri çalışanı olan işyeri sayısı 250 iken bu işyerlerinde toplam 73 bin 573 çalışan istihdam edilmektedir.

Tablo 3: 2023 Yılı Ekim Ayı SGK Sigortalı İstatistikleri

Gösterge	Sayı/Tutar
İşyeri Sayısı	20.559
Kamu	540
Özel	20.019
Sigortalı Sayısı	177.046
Kamu	48.840
Özel	128.206
Erkek	135.400
Kadın	41.646
Ortalama Aylık Kazanç	₺17.857,10
Kamu	₺23.307,86
Özel	₺15.530,68
Erkek	₺18.212,61
Kadın	₺16.679,16

Kaynak: SGK 2023 Yılı Ekim Ayı Sigortalı İstatistikleri

Şanlıurfa ilinde 2023 yılı ekim ayı itibarıyla bildiri yapılmış 4A zorunlu sigortalı sayısı toplam 177 bin 046 kişi iken kadın sigortalı sayısı 41 bin 646 kişidir. İlimizde kamuda istihdam edilen 4A zorunlu sigortalı

oranı yüzde 27,6 iken özel sektörün payı yüzde 72,4 seviyesindedir. 4A zorunlu sigortalıların sigorta primine esas aylık ortalama kazancı 17 bin 857 TL'dir. Şanlıurfa ilinde 2023 yılı ekim ayı itibarıyla erkek sigortalıların ortalama kazancı kadın sigortalıların kazancından yüksektir.

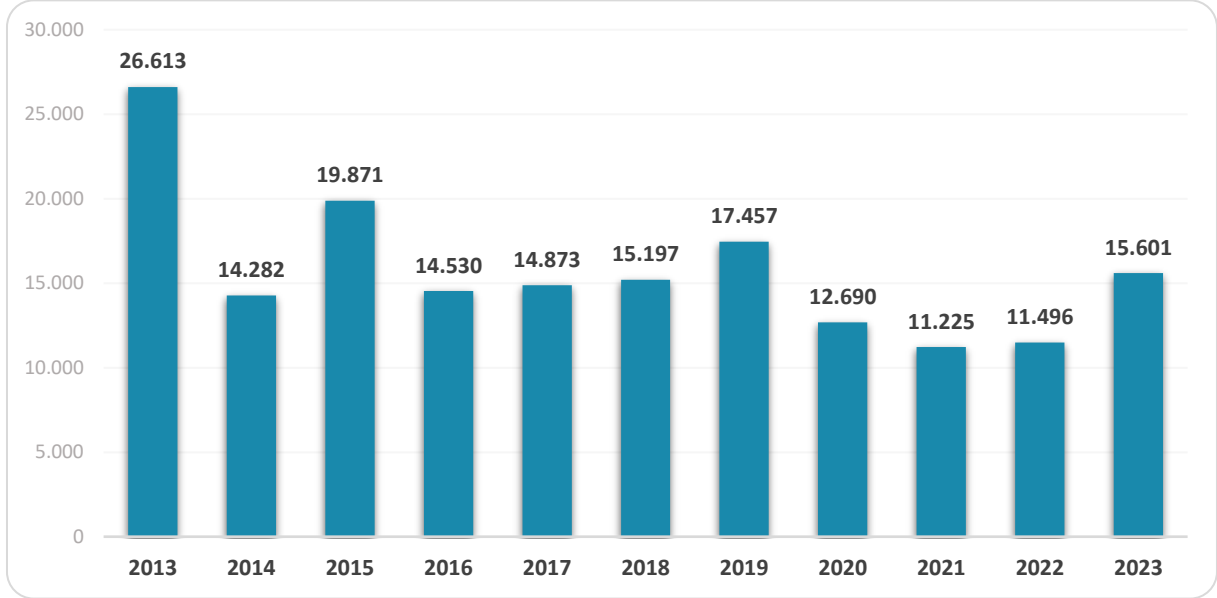
1.3. İŞKUR İDARİ KAYITLARI

İŞKUR göstergeleri, Kurumun idari kayıtlarından oluşmakta olup İŞKUR'un hedef kitlesine sunmuş olduğu hizmetlerin verilerinden oluşmaktadır. Kurumun hizmetlerinden yararlanmak için Kuruma kayıt yaptıran kişilerin yaş, cinsiyet, sosyal durum, eğitim durumu ve meslek bilgisi gibi oldukça detaylı bilgilere ulaşılabilmektedir.

1.3.1. Açık İş İlanları

Açık işler, işverenlerin ihtiyaç duyduğu işgücünü karşılamak amacıyla Kuruma bildirdikleri işgücü talepleridir. İşverenler taleplerini Kuruma bizzat gelerek verebilecekleri gibi online olarak da ihtiyaç duyduğu nitelikteki işgücünü Kurumdan talep edebilmektedir.

Şekil 1: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Açık İş Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Tablo 4: 2023 Yılında Açık İş Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	Açık İş Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	3.996
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	1.267
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	1.053
Servis Şoförü (Okul)	1.028
Dokuma Konfeksiyon Makineci	963
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	450
Ayakkabı Yapımcısı/Ayakkabı İmalatçısı	393
Torba Ve Çuval Dikme Makinesi İşçisi	320
Müşteri Temsilcisi	259
Orta Öğretim Öğretmeni	209

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

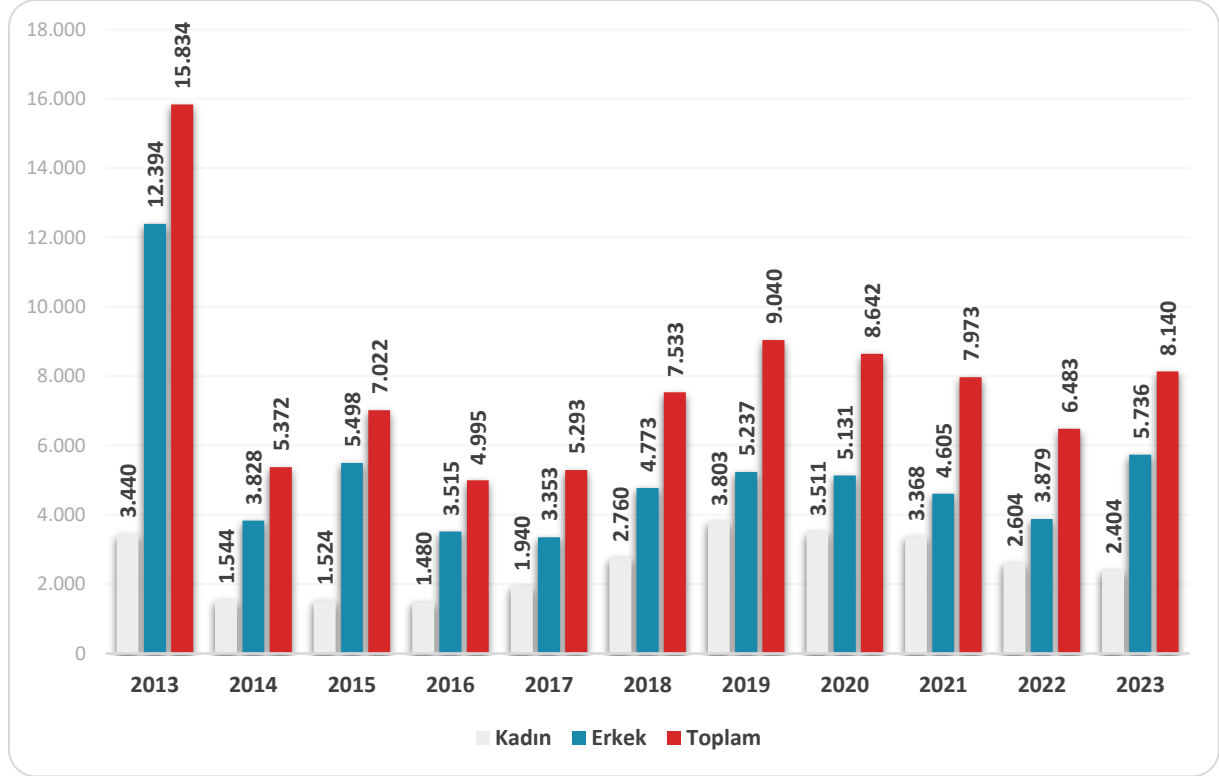

Şanlıurfa ilinde 2023 yılında 15 bin 601 kişilik açık iş ilanı, işverenler tarafından İŞKUR'a iletilmiştir. Bu sayının içinde, ilk sırada 3 bin 996 açık iş ile Beden İşçisi(Genel) mesleği bulunmaktadır. İŞKUR'a verilen iş ilanlarında nitelik gerektirmeyen meslekler ön plana çıkmaktadır. Şanlıurfa ilinde de nitelik gerektirmeyen mesleklerde açık iş talebi yoğunluktur. Toplam açık iş sayısı içerisinde bu mesleğin payı yüzde 25,6 seviyesindedir. Bu mesleği Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi ve Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı meslekleri takip etmektedir.

1.3.2. İşe Yerleştirmeler

İŞKUR özellikle son yıllarda performansını ve işgücü piyasasındaki önemini büyük ölçüde arttırmıştır. Çalışma isteği olan her bireyin uygun bir işe yerleştirilerek istihdamda yer alması, sosyal içerme ve sosyal refahın önemli bir faktörüdür. Deprem sonrası dönemde özellikle depremden etkilenen bölgelerde Kurumun Türkiye geneli işe yerleştirme verilerinde azalma gözlemlenmiştir. Şekil 2'de yıllar itibarıyla Kurumun Şanlıurfa ilinde işe yerleştirmeye aracılık sayıları görülmektedir.

Şekil 2: Yıllar İtibarıyla İŞKUR İşe Yerleştirme Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

İŞKUR'un, işgücü piyasasını yakından takip ederek yerel ve ulusal düzeyde piyasanın sahip olduğu tüm değişkenleri göz önünde bulundurup işverenlerin işgücü ihtiyaçlarını zamanında karşılaması en temel fonksiyonları arasında yer almaktadır. 2023 yılında ilimizde 8 bin 140 işe yerleştirme yapılmıştır. İşe yerleşmesine aracılık edilenler içinde kadınların payı yüzde 29,5 seviyesindedir.

Tablo 5: 2023 Yılında İşe Yerleştirme Sayısı En Yüksek Olan Meslekler

Meslek	İşe Yerleştirme Sayısı
Beden İşçisi (Genel)	2.705
Müşteri Hizmetleri Görevlisi/Asistanı	891
Dokuma Konfeksiyon Makineci	629
Ayakkabı Yapımcısı/Ayakkabı İmalatçısı	462
Çoban/Sürü Yönetim Elemanı (Küçükbaş Hayvan)	436
Servis Şoförü (Okul)	293
Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü	245
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	242
Orta Öğretim Öğretmeni	198
Traktör Şoförü	160

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

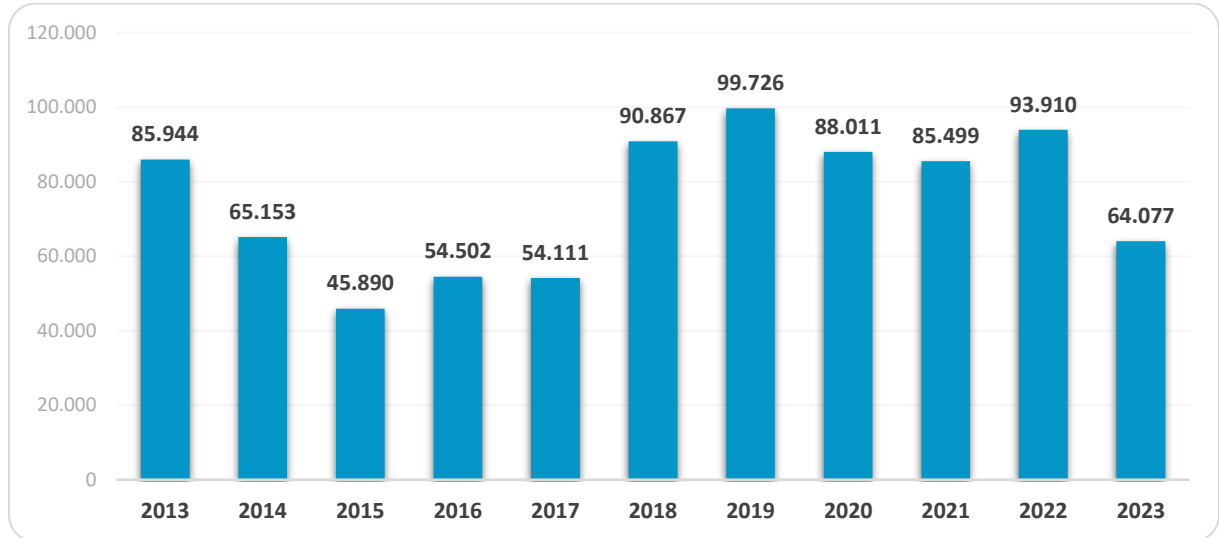
Şanlıurfa ilinde 2 bin 705 kişilik işe yerleştirmeyeyle Beden İşçisi (Genel) mesleği ilk sırada yer almaktadır. Bu sayı toplam işe yerleştirme içinde yüzde 33,2 paya sahiptir. Bu mesleği Müşteri Hizmetleri Görevli/Asistanı ve Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleği takip etmektedir.

1.3.3. Kayıtlı İşsiz

Kayıtlı İşsiz, halihazırda asgari ücret düzeyinde herhangi bir gelir getirici işte çalışmayıp Kurumumuza iş arama maksadı ile başvurmuş kişilerdir.

Kurumumuz ilgili mevzuat gereğince kuruma kayıt olup iş arayanlara en az bir yıl süre ile hizmet vermekle yükümlü olup, iş arayanlar İŞKUR sistemi üzerinde düzenli olarak iş aramaya devam ettikleri sürece İŞKUR hizmetlerinden herhangi bir süre kısıtı olmadan yararlanabilmektedirler.

Son 12 ay içerisinde İŞKUR hizmetlerine başvurusu veya profil güncellemesi yapmadığı tespit edilen kayıtlar sistem tarafından bazı istisnalar hariç olmak üzere pasife (iş aramıyor) alınmaktadır. Ayrıca iş arayanlar kayıtlarını istedikleri zaman pasife alarak İŞKUR hizmetlerinden yararlanma taleplerini sonlandırabilmektedir.

Şekil 3: Yıllar İtibarıyla İŞKUR Kayıtlı İşsiz Sayıları

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılı sonu itibarıyla Şanlıurfa ilindeki kayıtlı işsizlerin sayısı 64 bin 077 iken bu kişilerin içinde kadınların oranı yüzde 39,8; 18-24 yaş arası gençlerin oranı ise yüzde 20,9 seviyesindedir.

Şanlıurfa ilinde mesleklere göre kayıtlı işsiz sayıları incelendiğinde en fazla kayıtlı işsiz olduğu mesleklerin başında Temizlik Görevlisi mesleği yer almakta olup bu meslekte Şanlıurfa ilinde Kuruma kayıtlı 17 bin 578 işsiz bulunmaktadır. Bu mesleğin ilimizdeki toplam kayıtlı işsizler içerisindeki payı yüzde 27,4 seviyesindedir. Bu mesleği sırasıyla Beden İşçisi (Genel) ile Beden İşçisi(Temizlik) meslekleri takip etmiştir.

1.3.4. Aktif İşgücü Programları

İstihdamın korunmasına ve artırılmasına, işsizlerin ve çalışanların mesleki niteliklerinin geliştirilmesine, işsizliğin azaltılmasına ve özel politika gerektiren grupların işgücü piyasasına kazandırılmasına yardımcı olmak üzere Türkiye İş Kurumu tarafından düzenlenen aktif işgücü hizmetlerinin yürütülmesine ilişkin usul ve esasları belirlemek amacıyla 8 Nisan 2022 tarihli 31803 sayılı resmi gazetede Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik yayımlanmış, 20 Ocak 2024 tarihli 32435 sayılı resmi gazetede ise Aktif İşgücü Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik ile aktif işgücü piyasası programlarında güncelleme yapılmıştır.

Aktif işgücü piyasası programları içerisinde bulunan mesleki eğitim kursları ve işbaşı eğitim programları ile işgücüne nitelik kazandırılmaktadır. Aynı zamanda iş arayanların tecrübe eksiklikleri bu programlar vasıtasıyla karşılanmakta ve istihdam edilebilirlikleri arttırılmaktadır. Ülkemizin nispeten genç bir nüfusa sahip olması ve kadınların işgücüne katılım oranının düşük seviyede olması nedeniyle, özellikle kadın ve gençlerin istihdam edilebilirliklerinin artırılması hususunda aktif programların etkin kullanılması oldukça önem arz etmektedir.

1.3.4.1. İşbaşı Eğitim Programı ve Mesleki Eğitim Kursları

İşsizliğin en önemli nedenlerinden biri; mevcut açık işler için talep edilen iş tecrübesinin iş arayan kişilerde yeterli seviyede bulunmamasıdır. İşbaşı eğitim programının temel amacı mesleki deneyimi ve yeterli iş tecrübesi olmayan kişilere mesleki deneyim ve iş tecrübesi kazandırılarak bu kişilerin istihdam edilebilirliklerinin arttırılmasıdır. Bununla birlikte nitelikli işgücü temin etmekte zorlanan işverenlere, işe alacakları kişileri işyerinde belli bir süre gözlemleyerek ve eğitim vererek iş arayanlar hakkında ayrıntılı bilgi sahibi olma ve işe alma konusunda isabetli karar verme imkânı sunmaktır.

Son yıllarda oldukça ön plana çıkan işbaşı eğitim programları, katılımcılar açısından da pratik eğitim almaları ve işyerinde tecrübe kazanarak sonrasında daha kolay iş bulmaları açısından önemli bir aktif işgücü programı olarak değerlendirilmektedir.

2022 yılında yapılan mevzuat değişikliği ile İEP açılacak işyerinde en az 5 çalışan olması şartı getirilmiştir. İşbaşı eğitim programına katılabilecek katılımcı sayısına esas sigortalı sayısı, işverene ait vergi numarası altında ve programın düzenleneceği ilde yer alan işyerleri için programın başlangıç ayından önceki on iki aylık dönem içerisinde yer almak koşuluyla son altı aya veya altı aylık döneme ilişkin olarak SGK'ya verilen sigortalı sayısını gösterir belgede yer alan toplam prim gün sayısının yüz seksene bölünmesi suretiyle hesaplanmaktadır.

İşveren, programdan yararlanan kişilerin en az yüzde 40'ını 60 günden az olmamak üzere program süresinin en az bir buçuk katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmelidir.

İşverenler aynı ilde ve aynı vergi numarası altında yer alan işyerlerinde çalıştırdıkları sigortalı sayılarının yüzde 30'una kadar katılımcı talep edebilmektedirler.

Türk Meslekler Sözlüğünde meslek ana grubu "Nitelik Gerektirmeyen Meslekler" olarak belirlenen meslekler dışındaki mesleklerde program düzenlenebilmektedir. Program süresi bilişim ve imalat sektörlerindeki işyerleri ve mesleklerde en fazla 6 ay, diğer sektörlerde ise en fazla 3 aydır. Geleceğin mesleklerinde düzenlenen işbaşı eğitim programlarında ise program süresi en fazla 9 ay olarak uygulanabilmektedir.

Program günde en az 5 en fazla 8 saat olmak üzere ve haftada 6 günü aşmamak kaydıyla haftalık 45 saati geçmeyecek şekilde planlanabilmektedir.

İşbaşı eğitim programına katılan vatandaşlara, programa fiilen katıldıkları gün üzerinden;

- İş arayan statüsündeki katılımcılara günlük 653,93 TL, öğrenci(tam)¹ 653,93 TL, öğrenci(kıst)² 490,45 TL, işsizlik ödeneği alanlara günlük 326,97 TL,
- Geleceğin meslekleri olarak belirlenen mesleklerde düzenlenen programlarda katılımcılara günlük 719,32 TL cep harçlığı ödenmektedir.

Genel sağlık sigortası ile iş kazası ve meslek hastalığı sigortası primi Kurumumuz tarafından program süresince karşılanmaktadır.

Programa katılan kişilere İŞKUR'un yaptığı ödemeler dışında programın düzenlendiği işveren tarafından yapılan ve aylık brüt asgari ücretin yarısını geçmeyen fiili ödemelerin gelir vergisi kanunu gereğince vergi matrahından indirilmesi imkânı da bulunmaktadır.

Mesleki eğitim kursları; yeni bir meslek kazandırılması veya var olan mesleki becerilerin geliştirilmesi suretiyle bireylerin istihdam edilebilirliğini arttırmaya yönelik düzenlenen aktif işgücü piyasası programlarıdır. Bu kapsamda düzenlenecek kursların beceri eksikliği olan kitlelere ulaşması büyük önem taşımaktadır.

Kurumumuz tarafından sözleşme veya protokol imzalanması yönünde yaptırım uygulanmayan işverenlerin; açılacak mesleki eğitim kursundan yararlanacak kursiyerlerin en az yüzde 40'ını 120 günden az olmamak üzere program süresinin en az bir buçuk katı kadar süreyle istihdam etmeyi taahhüt etmesi gerekmektedir.

İşbirliği yöntemi ile özel sektör işyerleri ile düzenlenen mesleki eğitim kurslarında ise ayrıca işverenlerin en az beş sigortalı çalışana sahip olması gerekmektedir.

Cinsiyet bazında kursa katılan bireyler incelendiğinde kadınların bu programlarımızdan yoğun şekilde yararlandığı görülmektedir. Kadınların eğitim seviyesi arttıkça işgücüne katılımlarının arttığı gerçeği düşünüldüğünde mesleki eğitim kursları ile kadınların beceri seviyeleri arttırılarak işgücü piyasasına girişleri ve istihdam edilebilirlikleri kolaylaştırılmaktadır.

¹ Öğrenci(tam): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar hariç herhangi bir öğrencilik statüsü (açık eğitim ve uzaktan eğitim de dâhil olmak üzere) bulunan katılımcılar

² Öğrenci(kıst): lise ve altı örgün eğitime devam eden katılımcılar

Tablo 6: Yıllar İtibarıyla MEK+İEP Yararlanıcı Sayıları

Yıllar	Toplam	Kadın	Erkek
2013	9.870	5.116	4.754
2014	6.771	3.100	3.671
2015	9.341	4.519	4.822
2016	6.831	2.804	4.027
2017	9.103	4.173	4.930
2018	11.433	5.684	5.749
2019	12.314	6.128	6.186
2020	12.253	5.913	6.340
2021	10.199	5.094	5.105
2022	3.260	1.236	2.024
2023	953	480	473

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

2023 yılında ilimizde düzenlenen 70 aktif işgücü programına toplamda 953 kişi katılmıştır. Katılımcıların içinde kadınların oranı yüzde 50,4 iken, erkeklerin oranı yüzde 49,6 seviyesindedir. Şanlıurfa ilinde imalat sektörünün yaygınlaşma ile kadın işgücüne olan talep artmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının deprem bölgesi özelinde yararlanma şartlarının kolaylaştırılması ve bütün sektörlerle açılmış olmasının etkisi ile aktif işgücü programlarının yararlanıcı sayılarında artış beklenmektedir.

Tablo 7: 2023 Yılı Aktif İşgücü Piyasası Programı Yararlanıcı Sayısına Göre İlk 10 Meslek

Meslek	AİPP Yararlanıcı Sayısı
Dokuma Konfeksiyon Makineci	454
Ayakkabı Yapımcısı/Ayakkabı İmalatçısı	123
Konfeksiyon İşçisi	87
Eldiven Biçici (Diğer)	44
Temel Metal Şekillendirme Elemanı	33
Ahşap Doğrama Montaj Elemanı	29
Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	26
Saraciye Montajcısı	24
Hastane Hizmetlisi	24
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	10

Kaynak: İŞKUR Yıllık İstatistikleri

Şanlıurfa ilinde 2023 yılında açılan aktif işgücü piyasası programları arasında en fazla yararlanıcı sayısına sahip olan program yüzde 47,6 ile Dokuma Konfeksiyon Makineci'dir. Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğini yüzde 12,9 ile Ayakkabı Yapımcısı/Ayakkabı İmalatçısı ve yüzde 9,1 ile Konfeksiyon İşçisi programları izlemektedir. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelikle birlikte işbaşı eğitim programlarında sektör şartı kaldırılmış ve yararlanma şartları daha esnek hale getirilmiştir. Bu nedenle, 2024 yılında program çeşitliliğinin ve yararlanıcı sayılarının artması beklenmektedir.

1.3.5. İşsizlik Ödeneği

İşsizlik sigortası, kişinin bir işyerinde çalışırken; çalışma istek, yetenek, sağlık ve yeterliliğinde olmasına rağmen, kendi istek ve kusuru dışında işini kaybetmesi halinde uğradıkları gelir kayıplarını kısmen de

olsa karşılayabilmek için, sigortacılık tekniği ile faaliyet gösteren ve devlet tarafından kurulan zorunlu bir sigorta koludur. İşsizlik sigortası primi, sigortalının prime esas aylık brüt kazançların üzerinden hesaplanan yüzde 1 sigortalı, yüzde 2 işveren ve yüzde 1 Devlet payından oluşmaktadır. İsteğe bağlı işsizlik sigortası primi ödeyenlerden ise yüzde 1 sigortalı ve yüzde 2 işveren payı alınmaktadır. İşsizlik sigortası primlerinin toplanmasından Sosyal Güvenlik Kurumu, diğer her türlü hizmet ve işlemlerin yapılmasından Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü; görevli, yetkili ve sorumludur.

Bir hizmet akdine dayalı olarak çalışan sigortalılar, Banka sandıklarına tabi sigortalılar İşsizlik Sigortası kapsamında yer almaktadır. Ayrıca istekleri halinde; Kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, Ticari taksi, dolmuş ve benzeri nitelikteki şehir içi toplu taşıma aracı işyerleri ile Kültür ve Turizm Bakanlığınca belirlenecek alanlarda kısmi süreli iş sözleşmesiyle bir veya birden fazla kişi tarafından çalıştırılan ve çalıştıkları kişi yanında ay içerisinde çalışma gün sayısı 10 günden az olan kişiler de işsizlik sigortası kapsamına dahil olabilmektedir.

İşsizlik ödeneği; sigortalı işsizlere yasanın belirtilen şartları taşımaları halinde işsiz kaldıkları dönem için belirli süre ve miktarda yapılan ödemedir. İşsizlik ödeneğinden yararlanma koşulları ise;

- Kendi istek ve kusuru dışında işsiz kalmak,
- Hizmet akdinin sona ermesinden önceki son 120 gün kesintisi hizmet akdine tabi olmak,
- Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde en az 600 gün süre ile işsizlik sigortası primi ödemiş olmak,

şeklinde sıralanabilir. Hizmet akdinin feshinden sonraki 30 gün içinde en yakın İŞKUR birimine başvurmak gerekmektedir. Başvuru, İŞKUR birimine şahsen gelerek veya elektronik ortamda www.iskur.gov.tr adresinden yapılabilir. Mücbir sebepler dışında 30 gün içerisinde başvurulmaması halinde, başvuruda gecikilen süre, toplam hak sahipliği süresinden düşülmektedir.

İşsizlik ödeneğinin ödenebilmesi için sigortalı işsizlerin istihdama hazır durumda olması gerekmektedir. İşsizlik ödeneği başvurusu ile kişinin kuruma iş arayan kaydı yapılmakta veya mevcut kaydı güncellenmektedir. Böylece sigortalı işsizlerin danışmanlık, işe yerleştirme ve mesleki eğitim hizmetlerini alması sağlanmaktadır.

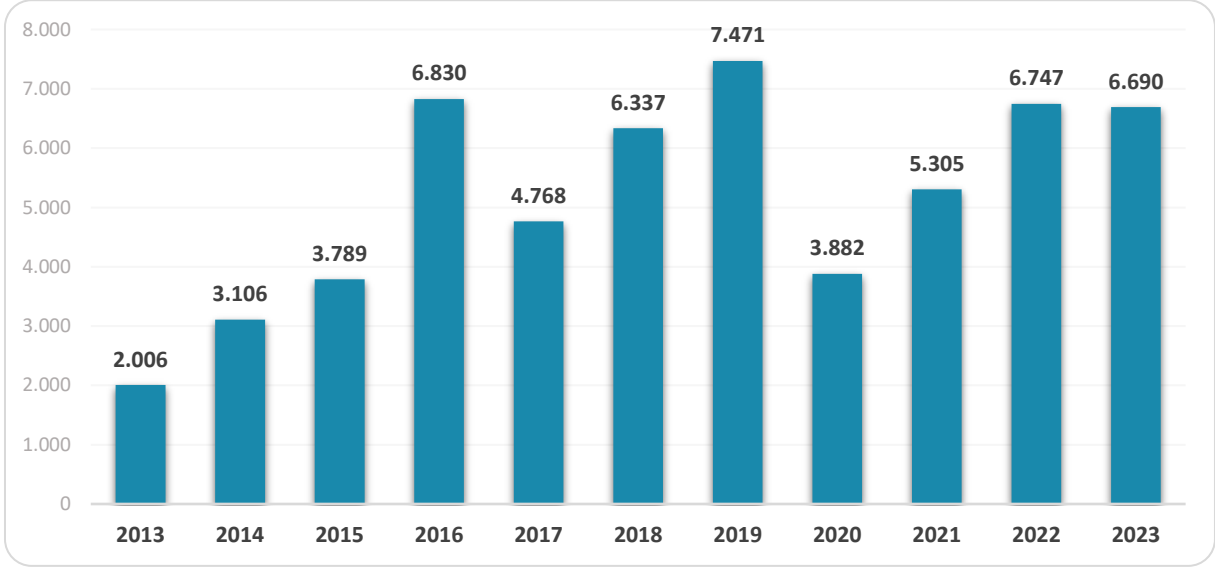
İşsizlik ödeneğine hak kazananlara; İşsizlik Ödeneği, Genel Sağlık Sigortası Primleri, bir iş bulma ve Meslek geliştirme, edindirme ve yetiştirme eğitimi hizmetleri kurum tarafından sunulmaktadır.

Hizmet akdinin feshinden önceki son üç yıl içinde;

- 600 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 180 gün,
- 900 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 240 gün,
- 1080 gün işsizlik sigortası primi ödemiş olan sigortalı işsizlere 300 gün,

süre ile işsizlik ödeneği verilmektedir.

Günlük işsizlik ödeneği, sigortalının son dört aylık prime esas kazançları dikkate alınarak hesaplanan günlük ortalama brüt kazancının yüzde 40'ı olarak hesaplanmaktadır. Bu şekilde hesaplanan işsizlik ödeneği miktarı, aylık asgari ücretin brüt tutarının yüzde 80'ini geçmemektedir. İşsizlik ödeneği damga vergisi hariç herhangi bir vergi ve kesintiye tabi tutulmaz.

şekil 4: Yıllar İtibarıyla İşsizlik Ödeneği Hak Eden Kişi Sayıları

Kaynak: İşKUR Yıllık İstatistikleri

şanlıurfa ilinde 2023 yılında 6 bin 690 kişi işsizlik ödeneği almaya hak kazanmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM

İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI SONUÇLARI

İşgücü piyasasında arz ve talep dengesinin mevcut durumunu görmek adına işgücü piyasasındaki gelişmeleri takip etmek oldukça önemlidir. İşgücü piyasasında işgücü arzı ve talebinin niteliklerini ortaya çıkarmak ise söz konusu etkin işleyişin ön şartı olarak kabul edilmektedir. İşgücü arzına rağmen hala belirli alanlarda işgücü sıkıntısı çekilmekte, nitelik uyumsuzluğu sonucu işsizlik belirli bir seviyenin altına düşmemektedir. Bu sorun da gelişmiş ülkelerin dahi işgücü piyasasında en çok sıkıntı çektiği konuların başında gelmektedir.

İşgücü piyasasında eşleştirme hizmetlerinde yaşanan bu tür sıkıntıları bertaraf edebilmek için işgücünün istihdam edilebilirliğini arttırmak odak nokta olarak ortaya çıkmasına rağmen ilk önce işgücü piyasasının ihtiyaçlarını tespit etmek gereklidir. İşgücü piyasasının ihtiyacı olmamasına rağmen söz konusu alanda işgücü yetiştirilmesi gibi etkin olmayan faaliyetlerde bulunmak oldukça maliyetli sonuçlara yol açmaktadır.

- Belirli mesleklerde veya sektörlerde ilave işgücü ihtiyacı var mı?
- İhtiyaç varsa kaç kişilik açık iş mevcut?
- Mevcut açık işlerde hangi beceriler aranmakta?
- Belirli bir meslekte eleman temininde güçlük çekilmişse bunun sebebi ne?
- Önümüzdeki dönemde istihdam artışı ve azalışı beklenen meslekler hangileri?

Bu soruların cevaplarına ulaşmak, etkin bir eşleştirme hizmeti için oldukça önemlidir. Bu sebeple işgücü piyasasının talep boyutunun ele alınıp, Kurum politikalarına yön vermesi için çok önemli çalışmalar yapılmaktadır. Türkiye geneli için işgücü piyasasının arz yönünü ele alan ve istatistiklerini yayımlayan Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), bu çalışmalarını Hanehalkı İşgücü Anketleri aracılığıyla gerçekleştirmektedir. Talep tarafına ilişkin ise İŞKUR'un İşgücü Piyasası Araştırmaları bu alandaki boşluğu kapatmaya yöneliktir. Bu bağlamda işgücü piyasasının mevcut durumunu izlemek, değerlendirmek ve beklentileri açığa çıkarmak amacıyla her yıl düzenli olarak İşgücü Piyasası Araştırması yapılmaktadır.

Türkiye İş Kurumuna verilen görevlere istinaden işgücü piyasası ihtiyaçlarının tespit edilmesi amacıyla Türkiye İş Kurumunca 2007 yılından itibaren İşgücü Piyasası Araştırmaları (İPA) periyodik olarak gerçekleştirilmektedir. Farklı yöntemler kullanılarak 2007 yılından günümüze kadar devam ettirilen araştırmalar 2009-2013 tarihleri arasında yılda iki defa yapılmış olup, sonraki yıllarda ise yılda bir kez yapılmıştır. İşgücü piyasası araştırmaları 2011 yılı ikinci yarısından itibaren TÜİK işbirliğiyle devam etmektedir.

İşgücü Piyasası Araştırmasının temel amaçları, emek piyasası ile ilgili periyodik bilgi elde etmek, işgücü piyasasında mevcut ve gelecek dönemde meydana gelen veya gelmesi beklenen mesleki değişim ve gelişmeleri izlemek, işgücü piyasasının talep yapısını ortaya koymak ve bu sonuçlar üzerinden aktif işgücü politikalarına veri kaynağı teşkil etmek şeklindedir. Bu çalışmanın amaçlarından bir diğeri de İŞKUR dışında diğer kurum ve kuruluşların işgücü talebi hakkında bilgi ihtiyacını karşılamaktır. Araştırma kapsamında sektörel ve yerel düzeyde elde edilen bilgiler, yerel istihdam politikalarına yön vermek için kullanılmaktadır.

5 Haziran – 14 Temmuz 2023 tarihleri arasında Türkiye genelinde 86 bin 41 işyeri ile 2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında iletişime geçilmiştir. TÜİK İşyeri Kayıtları Sistemi altlık kullanılarak Avrupa Topluluğu Ekonomik Faaliyetlerin İstatistik Sınıflaması (NACE) Rev. 2 sınıflandırmasına göre Tarım, Kamu Yönetimi ve Savunma, Uluslararası Örgütler ve Temsilcilikleri, Zorunlu Sosyal Güvenlik, Hane Halklarının İşverenler Olarak Faaliyetleri dışındaki 17 sektörde yer alan ve 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için 77 ilde tamsayım, 4 ilde (Ankara, İstanbul, İzmir, Bursa) örneklem yöntemiyle çalışılmıştır. 10-19 arası çalışanı olan işyerlerinde ise Türkiye geneli sonuç alabilmek için 74 ilde örneklem yöntemiyle, 7 ilde ise tamsayım yapılarak işverenlerle iletişime geçilmiştir. 2-9 arası istihdamlı işyerlerinde ise Türkiye geneli için tahmin üretebilmek adına örneklem yöntemi ile işyerleri seçilmiştir. Cevaplılık oranı Türkiye genelinde yüzde 95 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Araştırma kapsamında yer alan işyerleri ile gerçekleştirilen “İşgücü Piyasası Araştırması İşyeri Bilgi Formu” kapsamında,

- Temel işyeri bilgileri
- Mevcut istihdam bilgileri (Cinsiyet)
- Açık iş (Meslek, Talep Edilen Eğitim ve Beceri düzeyleri, Arama Kanalı)
- Temininde güçlük çekilen meslekler (Meslek, Güçlük Çekme Nedeni)
- Bir yıl sonrası için artış/azalış olacağı düşünülen mesleklere ilişkin sorular sorulmuştur.

2.1. İŞYERLERİ VE MEVCUT İSTİHDAM

Şanlıurfa ilinde gerçekleştirilen işgücü piyasası araştırması, işyerleri ve mevcut istihdam üzerinde odaklanacaktır. Bu kapsamda, işyerlerinin İŞKUR hizmetlerinden yararlanma durumları ve hangi tür hizmetlerden faydalandıkları, işyerlerinin ihracat ve Ar-Ge çalışmaları yapma durumları, vardiyalı, part-time ve uzaktan çalışma uygulamaları yapıp yapmadıkları, E-ticaret yoluyla hizmet veya mal satışı yapma durumları ve engelli personel istihdamı gibi konular üzerinde durulacaktır. Bu bilgiler, Şanlıurfa ilindeki işgücü piyasasının genel görünümü ve dinamikleri hakkında önemli bir perspektif sunacaktır.

Çalışma kapsamında Şanlıurfa ilinde 818 işyeri için veri derlenmiştir. Bu işyerlerinde 64 bin 130 çalışan tespit edilmiştir. Araştırma kapsamında Şanlıurfa ilinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerleri için veri derlenmiştir. Tablo 8’de Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamında olan işyerlerinin sektörel dağılımı incelenmiştir.

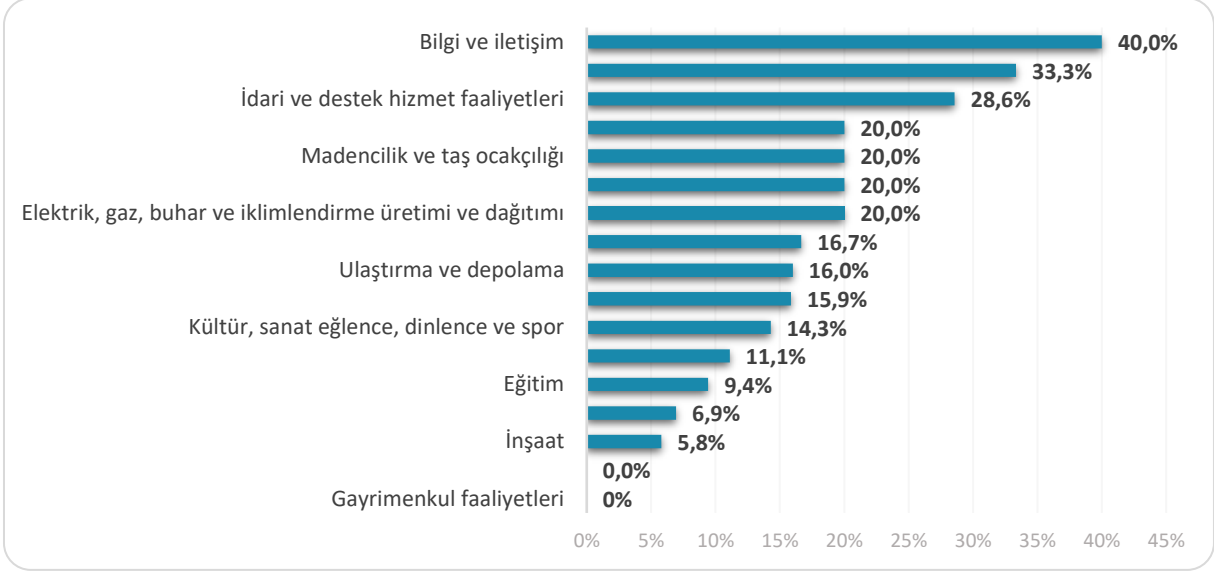
Tablo 8: Araştırma Kapsamında Veri Derlenen İşyeri Sayısı

Sektör	İşyeri Sayısı
İmalat	218
Toptan ve perakende ticaret	147
İnşaat	139
Ulaştırma ve depolama	76
Eğitim	54
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	50
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	35
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	27
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	15
Diğer hizmet faaliyetleri	13
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	12
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	7
Gayrimenkul faaliyetleri	6
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	5
Madencilik ve taş ocakçılığı	5
Bilgi ve iletişim	5
Finans ve sigorta faaliyetleri	3
Genel Toplam	818

şanlıurfa ilinde imalat sektörünün önemi, İşgücü Piyasası Araştırmalarında da ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında yer alan işyerlerinin içinde, imalat sektöründeki işyerlerinin oranı yüzde 26,7 olarak belirlenmiştir. Türkiye geneliyle karşılaştırıldığında, 20 ve daha fazla istihdamlı işyerleri içinde imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin oranı yüzde 34,1 seviyesindedir. şanlıurfa ilinde imalat sektöründe faaliyet gösteren işyerlerinin toplam içindeki ağırlığı Türkiye ortalamasının altındadır.

İlimizde, imalat sektörünün ardından en fazla sayıda işyeri, toptan ve perakende ticaret sektöründe faaliyet göstermektedir. Araştırma kapsamında, toptan ve perakende ticaret sektöründeki işyerlerinin ülkemizdeki genel payı yüzde 19 ile ikinci sırada iken, şanlıurfa ilinde toptan ve perakende ticaret sektörünün payı yüzde 18 ile ülke sıralamasında olduğu gibi ikinci sırada yer almaktadır. şanlıurfa ilinde çalışma kapsamındaki 20 ve daha fazla kişi istihdam eden işyerleri içinde imalat, toptan ve perakende ticaret ve inşaat sektörlerinde faaliyet gösterenlerin toplam oranı yüzde 61,7 seviyesindedir.

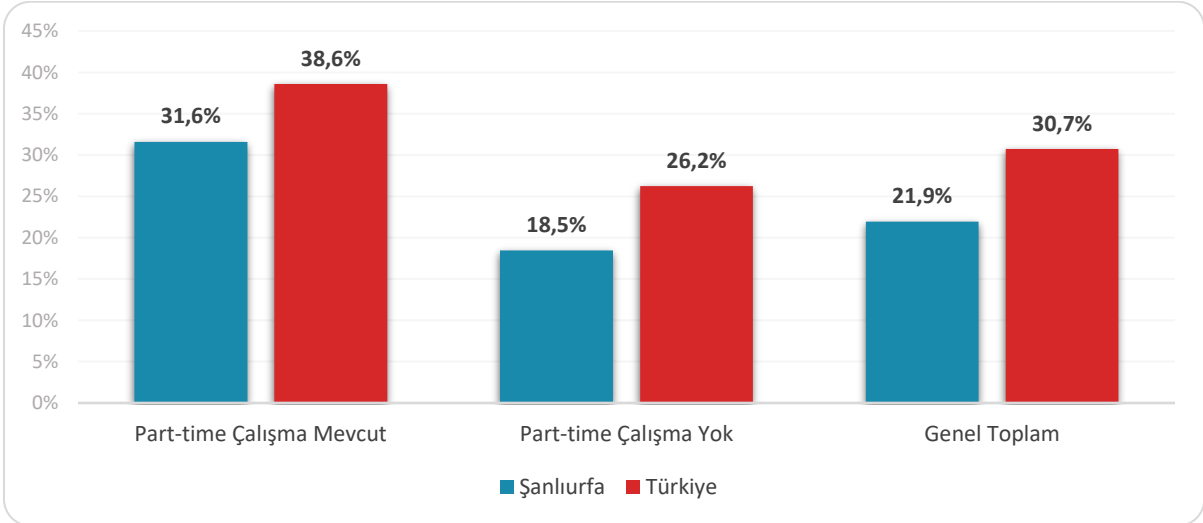
Araştırmaya dahil olan sektörler içinde en az sayıda işyeri finans ve sigorta faaliyetleri ile bilgi ve iletişim sektörlerindedir. Ancak, bu tablo incelenirken şanlıurfa ilinde faaliyet gösteren ve il genelinde 20 ve daha fazla istihdamı olan işyerlerinin araştırma kapsamına dahil olduğu göz önünde bulundurulmalıdır.

Şekil 5: Sektörlere Göre Part-time Çalışanı Olan İşyerlerinin Oranı

Şanlıurfa ili genelinde part-time çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 12,1 olarak gerçekleşmiştir. Bilgi ve İletişim sektöründe faaliyet gösteren işyerleri yüzde 40 ile part-time çalışan istihdam etmede ilk sırada yer almaktadır. Part-time çalışma açısından ikinci sırada İdari ve Destek Hizmetleri Faaliyetleri sektörü yer almaktadır. Bu sektörde faaliyet gösteren işyerlerinin içinde part-time çalışanı olanların oranı yüzde 33,3'dir. Üçüncü sırada ise yüzde 28,6 ile Madencilik ve Taş Ocakçılığı sektörü bulunmaktadır.

Türkiye genelinde, eğitim ile insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri sektörleri part-time çalışma konusunda öne çıkmıştır ve bu sektörlerdeki işyerlerinin yaklaşık yarısında part-time çalışan yer almaktadır.

Part-time çalışma bir esnek çalışma şekli olup işgücü piyasasında özellikle kadınlar ve gençler tarafından talep edilmektedir. Şekil 6'da part-time çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerindeki kadın çalışan oranları bulunmaktadır.

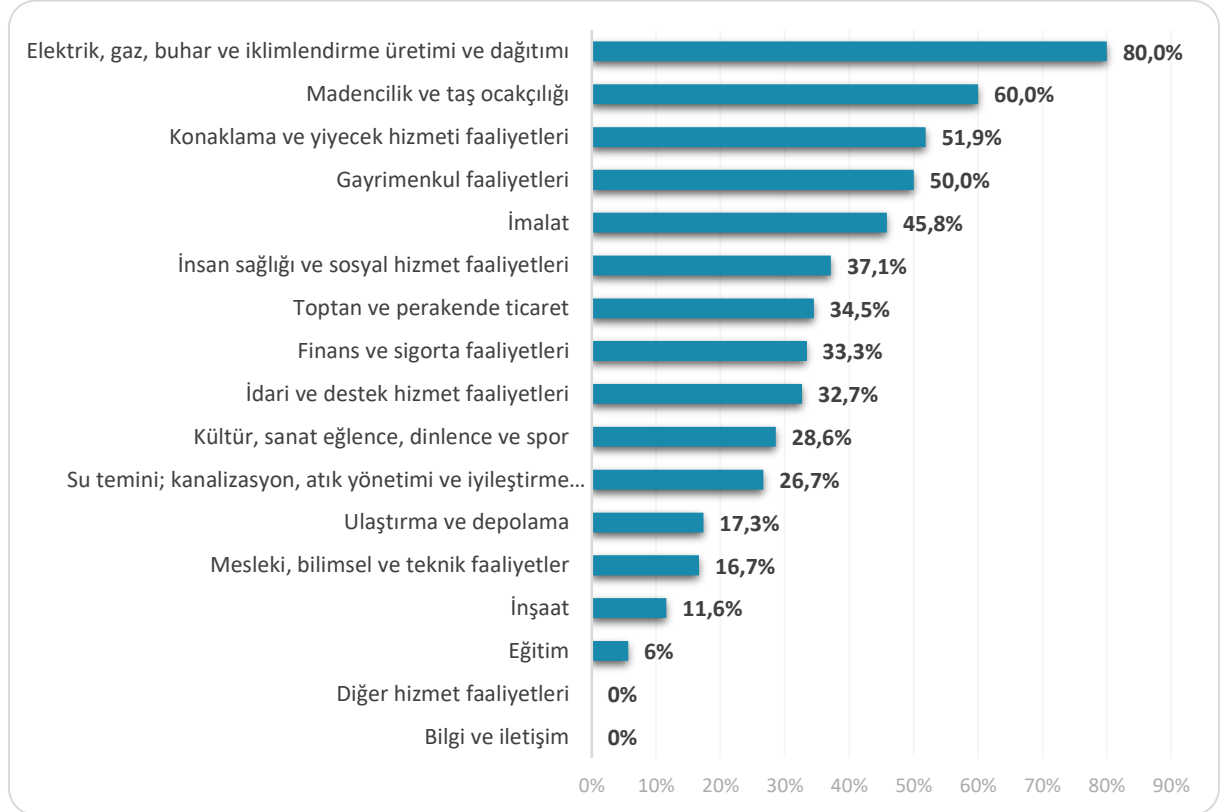
Şekil 6: Part-time Çalışanı Olan ve Olmayan İşyerlerinde Kadın Çalışan Oranı (%)

Türkiye genelinde 20 ve daha fazla istihdama sahip işyerlerinde çalışanların yüzde 30,7'sini kadınlar oluştururken, Şanlıurfa ilinde bu oran yüzde 21,9 düzeyindedir. Şanlıurfa iline ait verilere göre, part-

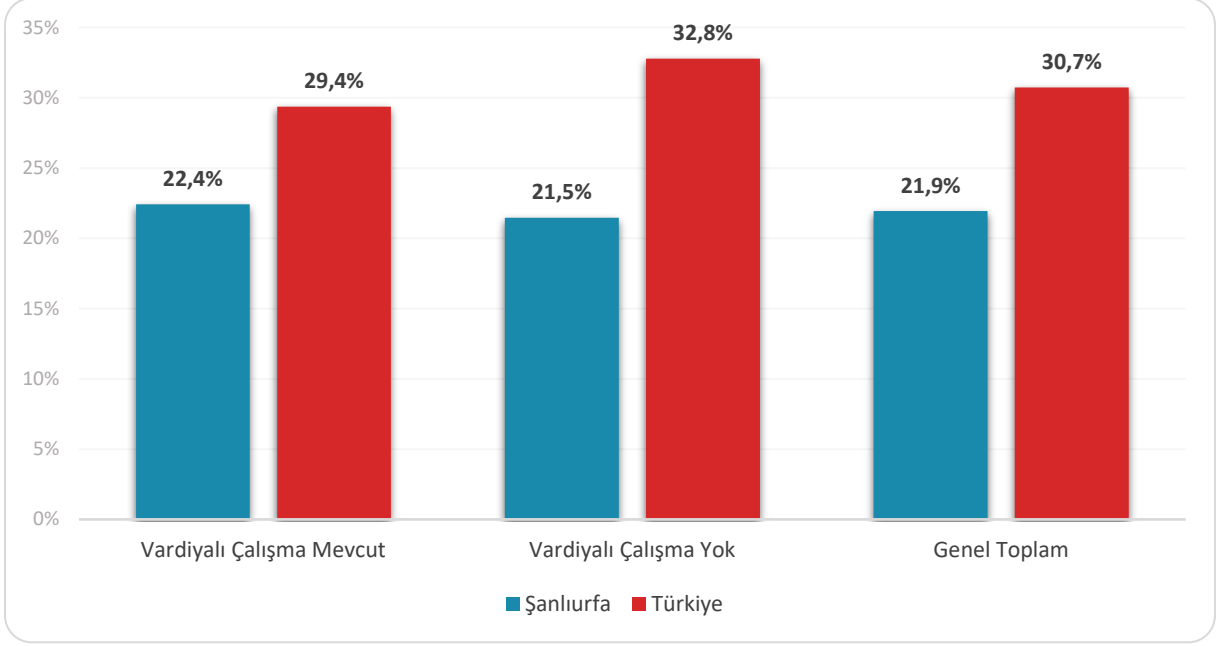
time çalışanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 18,5 olarak belirlenmiştir. Bu oranın düşük olmasının nedeni, part-time çalışması olmayan işyerlerinin genellikle sanayi sektörlerinde faaliyet göstermesidir.

Part-time çalışanı olan işyerlerinde ise kadın çalışan oranı yüzde 31,6 seviyesindedir. Bu durum, part-time çalışma uygulayan işyerlerinin daha çok hizmet sektöründe yer alması ve kadın istihdamının bu sektörlerde daha yüksek olmasıyla açıklanabilmektedir. Türkiye geneli incelendiğinde, part-time çalışanı olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 26,2 iken, part-time çalışanı olan işyerlerinde bu oran yüzde 38,6'dır. Bu veriler, part-time çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının arttığını göstermektedir.

Şekil 7: Sektörlere Göre Vardiyalı Çalışma Yapılan İşyerlerinin Oranı

Şanlıurfa ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerleri içerisinde vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinin payı yüzde 30 seviyesindedir. Bu oran Türkiye genelinde ise yüzde 34,6'dır. Şanlıurfa ilinde, Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtımı sektöründe yüzde 80 ile ilk sırada vardiyalı çalışma uygulanmaktadır. Bu sektörü, yüzde 60 ile madencilik ve taş ocaklığı takip etmektedir. Eğitim sektörü ise yüzde 6 ile en az vardiyalı çalışma yapılan sektördür.

Şekil 8: Vardiyalı Çalışma Yapılan ve Yapılmayan İşyerlerindeki Kadın Çalışan Oranı (%)

Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde özellikle gece çalışmalarında, erkeklerin yoğun bir şekilde istihdam edildiği gözlemlenmektedir. Kadınların gece vardiyasında çalışabilmesi mevzuat açısından özel düzenlemelere tabidir. Türkiye genelinde vardiyalı çalışma olmayan işyerlerinde kadın çalışan oranı yüzde 32,8 iken, vardiyalı çalışma olan işyerlerinde bu oran yüzde 29,4'e düşmektedir. Yasal yükümlülükler ve ailevi sorumluluklar gibi sebeplerle, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın istihdamının daha düşük seviyelerde yer alması beklenen bir durumdur. Ancak bu durum sektörel olarak farklılık gösterebilmektedir.

Şekil 8'de ilimiz için söz konusu eğilime benzer bir durum gözlenmektedir. Şanlıurfa ilinde vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde çalışan kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine kıyasla daha düşüktür. Vardiyalı çalışma yapılan işyerlerinde kadın çalışanların oranı yüzde 22,4 iken, erkek çalışanların oranı yüzde 77,6 seviyesindedir. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerinde ise kadınların oranı yüzde 21,5; erkeklerin oranı yüzde 78,5 düzeyindedir. Ülkemizde istihdamın büyük çoğunluğu erkek çalışanlardan oluşmaktadır. Türkiye genelinde araştırma kapsamında kadın çalışan oranı yüzde 30,7 seviyesindedir.

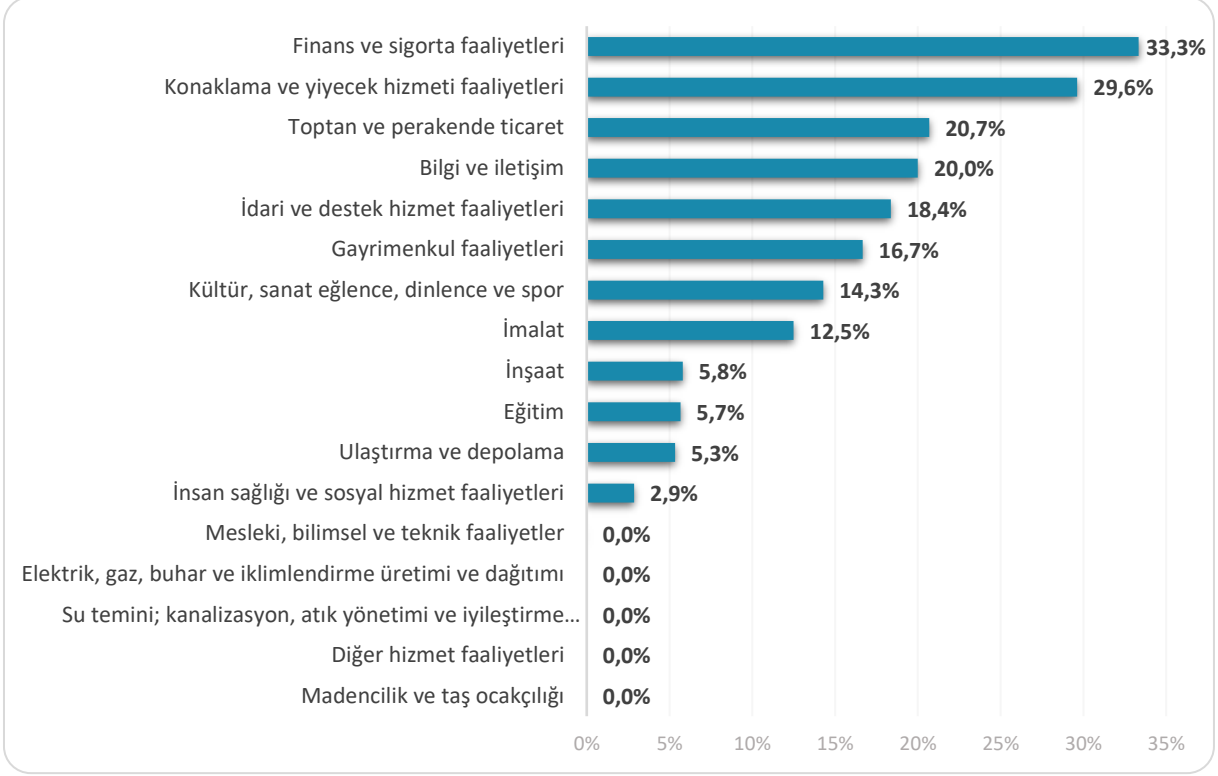
Türkiye ortalamasında vardiyalı çalışma yapılan ve yapılmayan işyerlerinde kadın çalışan oranında 3,4 puanlık bir fark bulunmaktadır. Vardiyalı çalışma yapılmayan işyerlerindeki kadın oranı, vardiyalı çalışma yapılan işyerlerine göre daha yüksektir.

Şekil 9: Sektörlere Göre İhracat Yapan İşyerlerinin Oranı

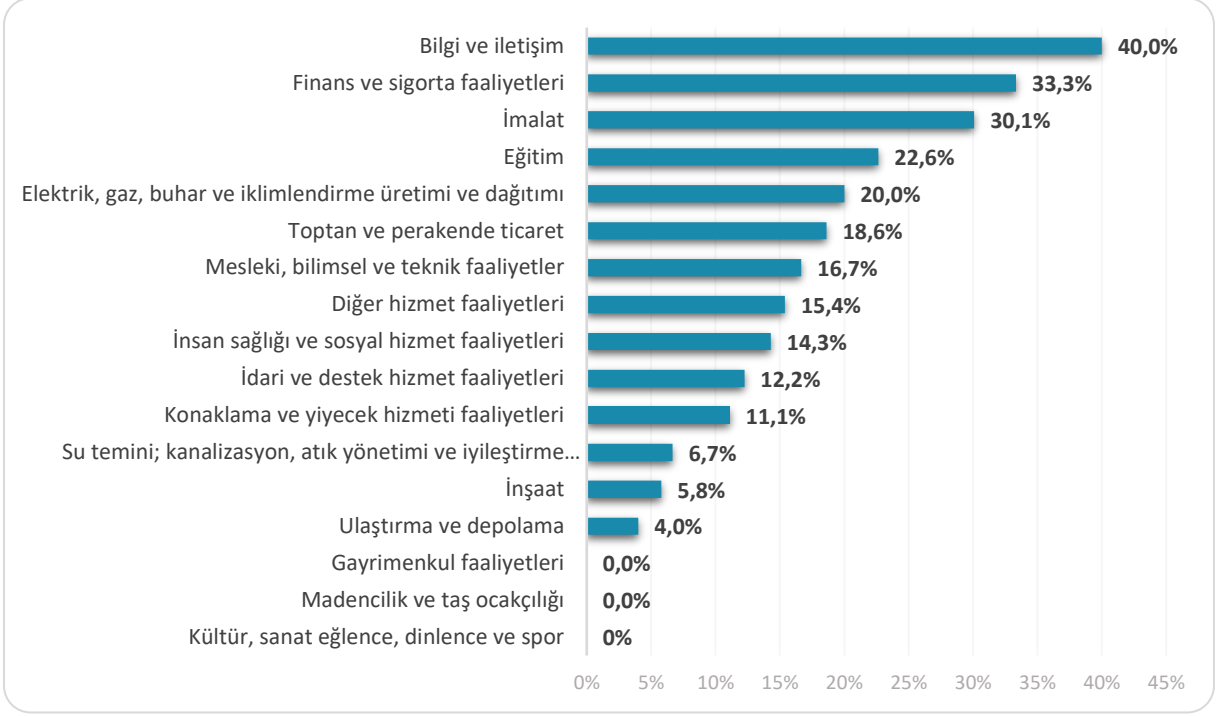
Şanlıurfa ilindeki işyerlerinin içerisinde ihracat yapanların oranı yüzde 15,8 düzeyindedir. İmalat sektöründe ihracat yapan işyerlerinin oranı yüzde 44 seviyesindedir. İhracat yapan işyeri oranı bakımından ikinci sırada ise Bilgi ve İletişim sektörü bulunmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 28,4'ü ihracat yapmaktadır ve bu alanda öne çıkan sektör yüzde 57,9 ile imalat sektörüdür.

İhracat yapan işyerlerinin oranının yüksek olması, ilgili sektörlerin nispeten ihracata dayalı ekonomik faaliyet gösterdiklerine işaret etmektedir. İhracat yapan işyerlerinde istihdam kapasitesinin ve işgücü verimliliğinin genellikle daha yüksek olması beklenmektedir. Bu işyerleri, uluslararası pazarlarda rekabet edebilme yeteneğine sahip olmaları nedeniyle genellikle büyük ölçekli ve teknolojik olarak gelişmiş olmaktadır. Bu durum, ihracat yapan işyerlerinin ekonomik büyümeye ve istihdama olumlu katkıda bulunma potansiyeline işaret etmektedir.

Şekil 10: Sektörlere Göre E-Ticaret Uygulamasına Sahip İşyerlerinin Oranı

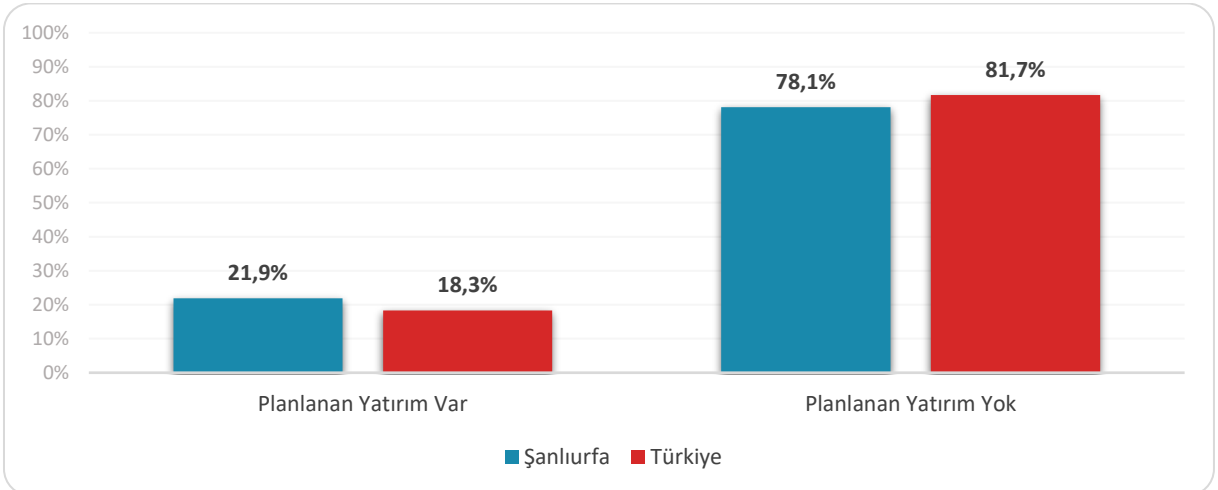
Bu çalışma kapsamında işverenlere mal ve hizmet satışlarında e-ticaret uygulamaları olup olmadığı sorulmuştur. Şanlıurfa ilinde e-ticaret uygulamasına sahip işyerlerinin oranı yüzde 11,6 seviyesindedir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri, yüzde 33,3 ile en yüksek e-ticaret uygulamasına sahip olan sektör olarak öne çıkmaktadır. Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerine ise bu oran yüzde 17,1 seviyesindedir.

E-ticaretin önemi son yıllarda belirgin bir şekilde artış göstermiştir ve dijital dönüşümle birlikte işyerleri gelecekte hizmet ve mal satışlarında daha fazla e-ticaret kullanmayı planlamaktadır. E-ticaret, işyerlerine rekabet avantajı sağlamaktadır. Küçük ve orta ölçekli işyerleri, dijital platformlar aracılığıyla küresel pazarda varlık gösterme imkanına sahip olmaktadır.

Şekil 11: Sektörlere Göre Ar-Ge Çalışması Yapan İşyerlerinin Oranı

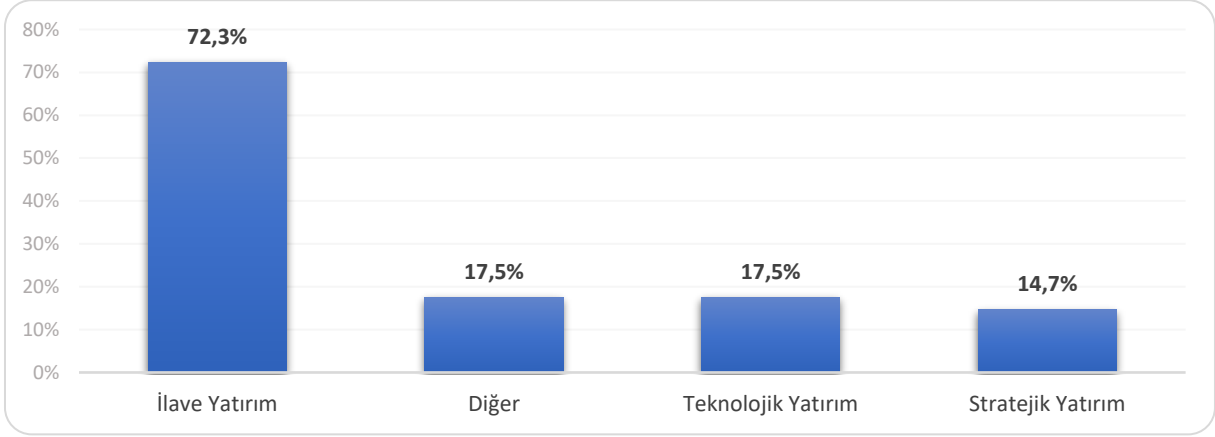
Şanlıurfa ilinde Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranı yüzde 17,1 olarak gerçekleşmiştir. Bilgi ve İletişim sektöründeki işyerlerinin içinde Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 40 seviyesindedir. Finans ve Sigorta Faaliyetleri sektöründe ise Ar-Ge çalışması olan işyerlerinin oranı yüzde 33,3 seviyesindedir. Bu sektörü yüzde 30,1 ile İmalat sektörü takip etmektedir.

Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,2'si Ar-Ge çalışması yapmaktadır. Yüzde 50,4 ile bilgi ve iletişim, yüzde 31,3 ile imalat sektörleri Ar-Ge çalışması yapan işyeri oranında ön plana çıkmaktadır.

Şekil 12: Gelecek Bir Yıl İçerisinde Yatırım Planlayan İşyerlerinin Oranı

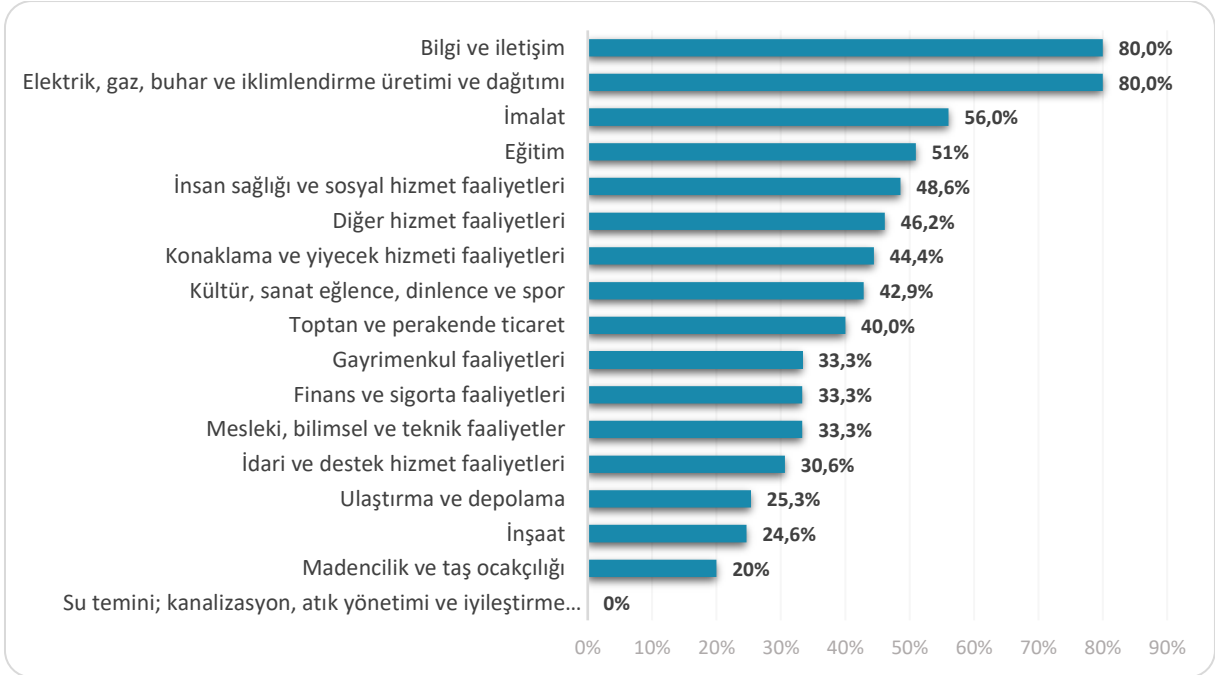
Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 18,3'ü gelecek bir yıl içinde yatırım planlamakta iken, bu oran Şanlıurfa ilinde yüzde 21,9 olarak gerçekleşmiştir. Şekil 13'te planlanan yatırım türlerine yer verilmiştir.

Şekil 13: Yatırım Planlayan İşyerlerinin Planlanan Yatırım Türleri

Gelecek bir yıl içinde yatırım yapmayı planlayan işyerleri yatırım türlerine göre incelendiğinde, Şanlıurfa ilinde 20 ve üzeri istihdamlı yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin içinde ilave yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 72,3; teknolojik yatırım ve diğer yatırım planlayanların oranı yüzde 17,5 ve stratejik yatırım yapmayı planlayanların oranı yüzde 14,7 seviyesindedir. Yatırım yapmayı planlayan işyerlerinin büyük bir oranda ilave yatırım eğiliminde olması önümüzdeki dönemde işgücüne ve bölgesel işsizlik rakamlarında olumlu bir etki yaratması beklenmektedir.

Türkiye genelinde ise yatırım yapmayı planlayan işverenlerin yüzde 70'i ilave yatırım, yüzde 24,3'ü teknolojik yatırım, yüzde 17,8'i stratejik yatırım türlerinde yatırım yapmayı planlamaktadır.

Şekil 14: Sektörlere Göre İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Oranı

Şekil 14'te İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanma oranları sektörler bazında gösterilmiştir. Türkiye genelinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinin yüzde 50,2'si İŞKUR hizmetlerinden faydalanmaktadır. Deprem sonrası dönemde özellikle pasif işgücü programlarımızın oldukça etkin şekilde kullanılması, bölge genelinde birçok işyerine hizmet sunmamıza imkân sağlamıştır. Şanlıurfa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanma oranı ise yüzde 40 seviyesindedir. İlimizdeki bu oran Türkiye ortalamasının altındadır.

Şanlıurfa ilinde, Bilgi ve İletişim sektörü ile Elektrik, Gaz, Buhar ve İklimlendirme Üretimi ve Dağıtım sektörlerinin yüzde 80'i İŞKUR hizmetlerinden faydalanmıştır. Bu sektörleri yüzde 56 ile İmalat sektörü takip etmektedir. Araştırma kapsamında ilin en çok işyeri sayısına sahip sektörü olan İmalat sektöründe İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranı il geneli olan yüzde 40 seviyesinin üzerinde ve yüzde 56 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 9: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanan İşyerlerinin Hizmetlerimize Göre Oranları

Hizmet Türleri	İşyeri Oranı
Danışmanlık ve Yönlendirme	61,3%
Eleman Temini	52,4%
İşbaşı Eğitim Programları	21,3%
Teşvikler	11,0%
Kısa Çalışma Ödeneği	10,1%
Nakdi Ücret Desteği	2,7%
Mesleki Eğitim Kursu	1,2%
Genel Toplam	100,0%

Şanlıurfa ilinde İŞKUR hizmetlerinden son bir yıl içerisinde faydalanmış olan işyerlerinden, Danışmanlık ve Yönlendirme faydalananların oranı yüzde 61,3; Eleman Temini kapsamında hizmetlerimizden yararlanan işyerlerinin oranı yüzde 52,4 ve işbaşı eğitim programları kapsamında hizmetlerimizden yararlananların oranı yüzde 21,3 seviyesindedir. Şanlıurfa ilinde İŞKUR hizmetlerinden yararlanan işyeri oranının yüksek olması, bölge genelinde İŞKUR'un etkinliğini artırdığını göstermektedir.

Şekil 15: İŞKUR Hizmetlerinden Faydalanmama Nedenleri

Şanlıurfa ilinde İŞKUR hizmetlerinden faydalanmayan işverenlere nedenleri sorulduğuna ilk üç sırada, yüzde 35,1 ile "Diğer", yüzde 23,1 ile "İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum." ve yüzde 21,8 ile "İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim." seçenekleri gerekçe olarak gösterilmiştir. Şanlıurfa ilinde, Kurum faaliyetleri hakkında yeterli bilgi sahibi olmayan işyerlerinin oranı Türkiye geneline göre daha yüksek seviyede gerçekleşmiştir.

Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamında, 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde toplamda 64 bin 130 çalışan belirlenmiştir. Bu çalışanların cinsiyet dağılımına bakıldığında, 50 bin 063 erkek çalışan ve 14 bin 067 kadın çalışan tespit edilmiştir..

Tablo 10: Sektörlere ve Cinsiyete Göre Çalışan Sayıları

Sektör	Kadın Çalışan	Erkek Çalışan	Toplam Çalışan
İmalat	4.452	16.748	21.200
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	4.135	9.550	13.685
Toptan ve perakende ticaret	1.775	7.816	9.590
Ulaştırma ve depolama	262	3.765	4.027
İnşaat	220	3.411	3.631
Eğitim	1.301	1.660	2.960
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	59	2.311	2.370
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	1.230	1.120	2.350
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	114	735	849
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	177	639	816
Bilgi ve iletişim	86	646	732
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	50	375	424
Madencilik ve taş ocakçılığı	10	384	394
Diğer hizmet faaliyetleri	74	260	334
Gayrimenkul faaliyetleri	43	256	299
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	24	240	264
Finans ve sigorta faaliyetleri	56	150	205
Genel Toplam	14.067	50.063	64.130

Şanlıurfa ilinde çalışanların sektörlere göre dağılımı incelendiğinde İmalat, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ve Toptan Perakende ve Ticaret sektörleri çalışan sayısının en fazla olduğu sektörler olarak ön plana çıkmaktadır. Bu üç sektörde çalışanların toplam çalışanlar içindeki oranı yüzde 69,4 düzeyindedir.

İlimizde kadın istihdamının en fazla olduğu sektör İmalat sektörüdür. İl genelindeki toplam kadın çalışanların içinde İmalat sektöründe çalışanların payı yüzde 31,6 seviyesindedir. Şanlıurfa ilinde kadın çalışan oranının en yüksek olduğu sektör ise İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüdür ve bu sektördeki kadın çalışanların oranı yüzde 52,3 düzeyindedir.

Türkiye genelinde insan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri ile eğitim sektörlerinde kadın çalışan sayısının erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir.

İlimizde araştırma kapsamında yer alan 818 işyerinden 270'inde engelli çalışan istihdam edilmektedir. Engelli bireylerin istihdamı konusunda karşılaşılan en önemli zorluklardan biri, önyargılardır. Herkesin engelli veya engelli aday olma ihtimali taşıdığı unutmamak, engelli bireyleri işgücüne dahil etme sürecinde önemli bir adımdır. Bu bağlamda, Türkiye'de engellilere yönelik istihdam politikaları, Anayasa başta olmak üzere çeşitli yasal düzenlemelerle belirlenmiştir. Anayasa tarafından öne çıkarılan eşitlik ilkesinin yanı sıra, pozitif ayrımcılığı öngören düzenlemeler, engellilere yönelik istihdam politikalarının temelini oluşturmaktadır.

İşverenler, elli veya daha fazla işçi çalıştırdıkları özel sektör işyerlerinde yüzde 3 engelli, kamu işyerlerinde ise yüzde 4 engelli işçiyi meslek, beden ve ruhsal durumlarına uygun işlerde çalıştırmakla yükümlüdürler.

İŞKUR'un engelli vatandaşlarımıza yönelik sunmuş olduğu önemli bir hizmet de Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği Projeleridir. Bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle işgücü kaybının en az yüzde 40 olduğu "Engellilere Verilecek Sağlık Kurulu Raporları" ile belgelenen kişiler, üretime katkıda bulunarak öncelikle kendi geçimlerini sağlamak sonra da ilave istihdam oluşturmak amacıyla hazırlayacakları projeleriyle e-Devlet üzerinden "Engelli Kendi İşini Kurma Hibe Desteği" kapsamında başvuruda bulunabilmektedirler. Kurumumuz internet sitesinin duyurular bölümünde Başvuru Rehberi ve usul esaslar yayınlanmaktadır.

2.2. AÇIK İŞLER

Açık işler, işgücü piyasasında işverenlerin taleplerini ve ihtiyaçlarını ortaya koymaktadır. Açık işlere ilişkin bilgiler derlenerek ihtiyaç duyulan meslekler ve bu mesleklere ilişkin talep edilen beceri ve eğitim düzeyi bilgisi elde edilmektedir. Bu bilgiler, açılacak olan mesleki eğitim kursları, işverenlere verilmesi muhtemel teşvikler ve iş arayanları doğru mesleklere yönleltmek amacıyla alınacak kararları etkileyen önemli verileri içermektedir.

Çalışma kapsamında işyerlerine açık işlerinin bulunup bulunmadığı ve varsa bu açık işlere ait meslek bilgisinin yanında, bu mesleklerde cinsiyet ve yaş grubu tercihleri, engelli çalışan tercih edip etmeyecekleri, mevcut açık işler için talep edilen asgari eğitim düzeyi, bu meslekler için aranan becerileri, işyerlerinin boş pozisyonlarını doldurabilmek için iş arayanları hangi kanallar ile aradıkları sorulmuştur. Bu başlık altında açık iş kapsamında derlenen veriler incelenecektir.

Tablo 11: Sektörlere Göre Açık İş Sayısı, Açık İş Oranı ve Açık İş Olan İşyeri Oranı

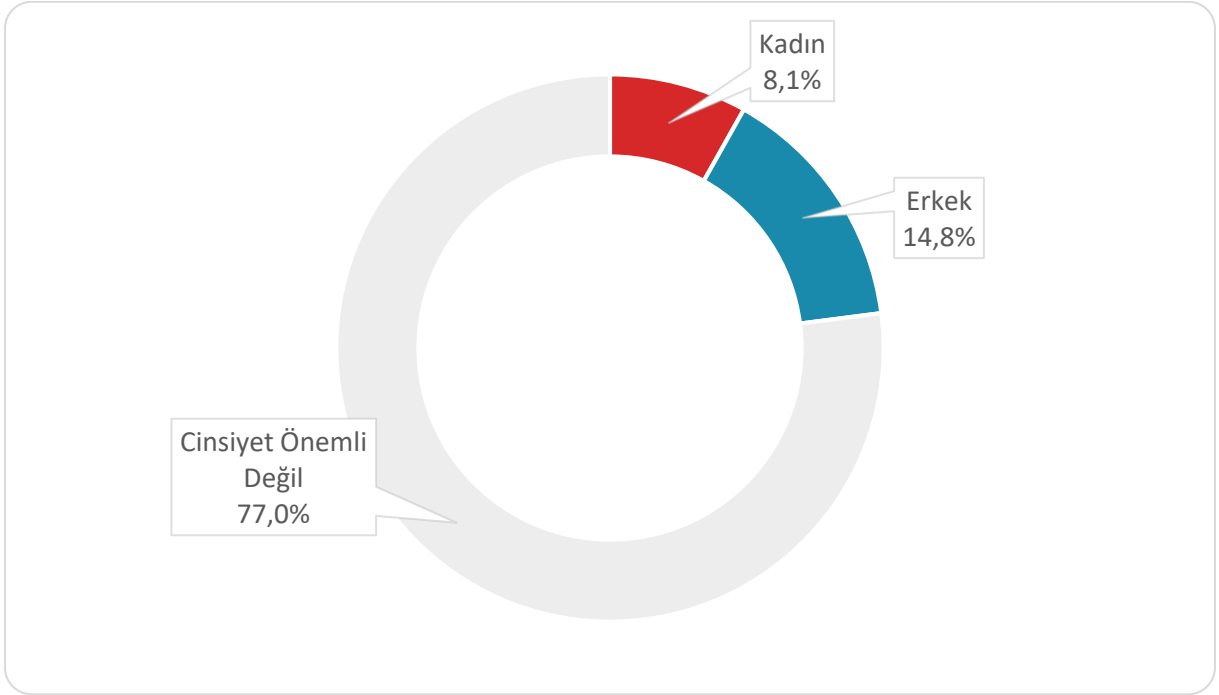
Sektör	Açık İş Sayısı	Açık İş Oranı	Açık İş Olan İşyeri Oranı
İmalat	860	3,9%	22,2%
Toptan ve perakende ticaret	271	2,7%	14,5%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	129	0,9%	10,2%
İnşaat	31	0,9%	4,3%
Ulaştırma ve depolama	25	0,6%	8,0%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	25	1,1%	14,3%
Bilgi ve iletişim	9	1,2%	40,0%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	8	0,9%	14,8%
Eğitim	6	0,2%	9,4%
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	5	1,9%	14,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5	1,2%	25,0%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	2	0,2%	20,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%	0,0%
Finans ve sigorta faaliyetleri	0	0,0%	0,0%
Genel Toplam	1.378	2,1%	13,2%

Şanlıurfa ili İşgücü Piyasası Araştırması sonuçlarına göre, 108 işyerinde toplamda 1.378 açık iş pozisyonu tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde en fazla açık iş sayısına sahip sektör, 860 kişilik açık işle İmalat sektörüdür. Araştırma döneminde en fazla açık işi olan ikinci sektör ise 271 kişilik açık iş sayısı ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörüdür. İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörü, 129 kişilik açık iş sayısı ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Açık iş oranı; açık iş sayısının, açık iş ve mevcut istihdam sayısının toplamına oranlanması ile elde edilmektedir. Şanlıurfa ilinde açık iş oranı yüzde 2,1 olarak tespit edilmiştir. Türkiye genelinde araştırma döneminde açık iş oranı yüzde 1,9 seviyesindedir. Şanlıurfa ilindeki açık iş oranı Türkiye ortalamasının üzerindedir. Şanlıurfa ilinde açık iş oranının en yüksek olduğu sektör ise yüzde 3,9 ile İmalat olarak tespit edilmiştir.

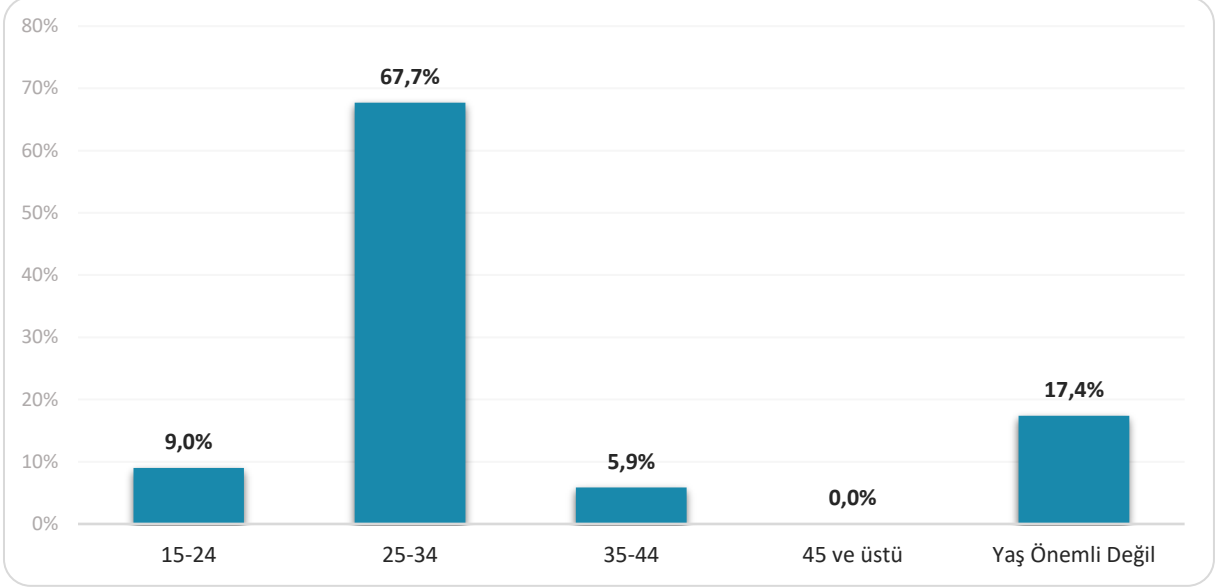
Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin içinde açık işi bulunan işyerlerinin oranı yüzde 13,2 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Şekil 16: Mevcut Açık İşler İçin Cinsiyet Tercih

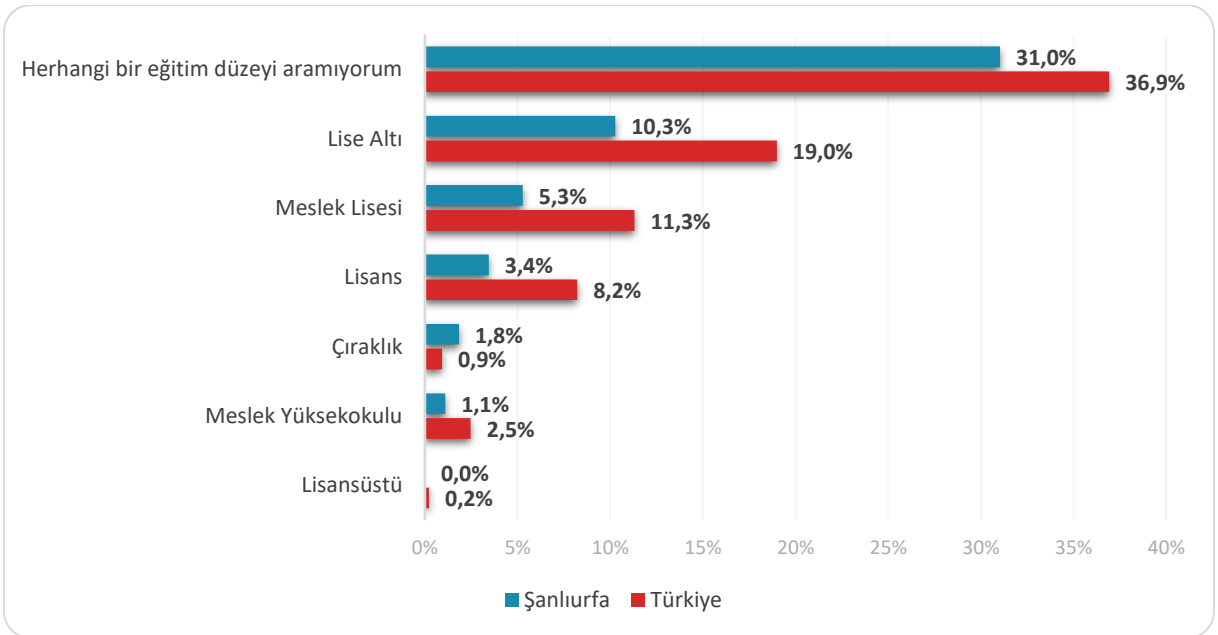
Şekil 16 üzerinde Şanlıurfa ilinde araştırma sonucunda elde edilen 20 ve daha fazla istihdamlı işyerlerinin açık işlerindeki cinsiyet tercihleri gösterilmektedir. Cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 77 iken, bu oran Türkiye genelinde yüzde 58,5 olarak gerçekleşmiştir. Mevcut açık işler için kadın işgücü istihdam etme eğilimi ise Türkiye genelinde yüzde 5,7 iken, Şanlıurfa ilinde yüzde 8,1 olarak gerçekleşmiştir. Türkiye genelinde açık işlerin yüzde 35,9'unda işverenler açık işlerinde erkek tercih edeceklerini belirtmiştir. Şanlıurfa ilinde ise mevcut açık işlerin içinde erkek tercih edilen açık işlerin oranı yüzde 14,8 seviyesindedir.

Türkiye genelinde, çalışan sayısı içinde kadınların oranının düşük olmasına rağmen, işverenlerin büyük bir çoğunluğu mevcut açık iş pozisyonlarında istihdam edecekleri kişinin cinsiyetinin önemli olmadığını ifade etmiştir. Bu durum, kadın istihdamının artırılması konusunda önemli bir potansiyeli ortaya koymaktadır.

Şekil 17: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Yaş Grupları

Araştırma kapsamında işverenlere mevcut açık iş pozisyonlarında tercih ettikleri yaş grubu sorulmuştur. Bu bağlamda, Şanlıurfa ilindeki açık işlerde en çok talep edilen yaş grubu, yüzde 67,7 ile 25-34 yaş grubu olarak belirlenmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 17,4'ünü oluşturmaktadır.

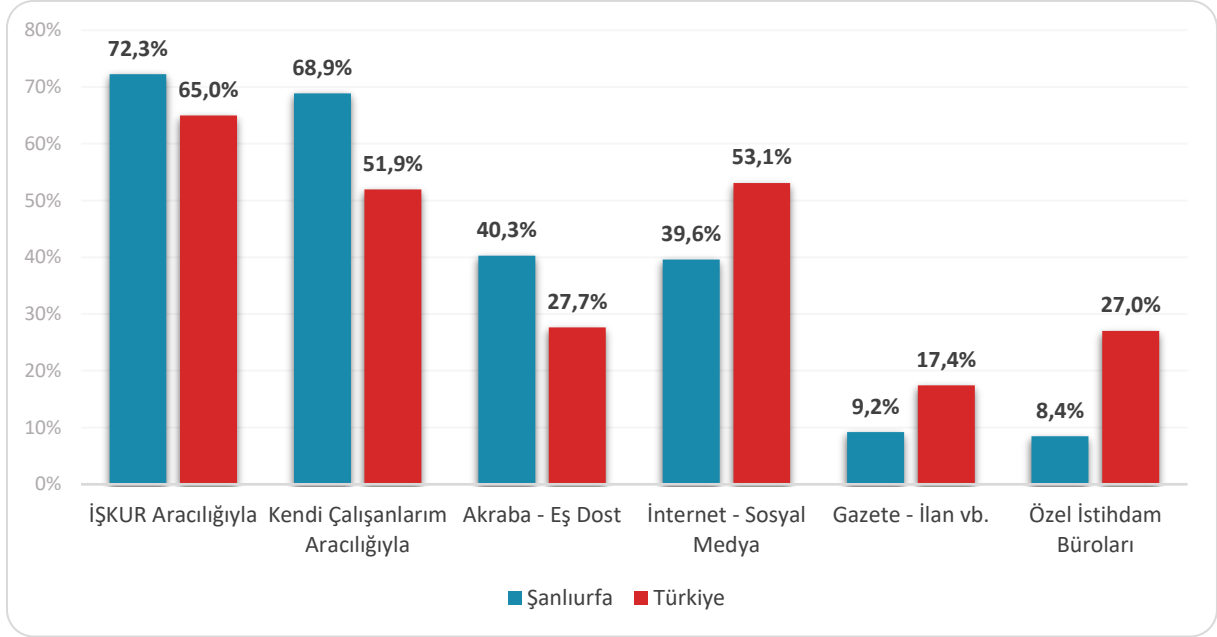
Türkiye geneli 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerindeki açık işlerde de benzer bir eğilim söz konusudur. Açık işi olan işverenlerin yarısı, mevcut açık iş pozisyonlarında 25-34 yaş grubundaki kişileri istihdam etmek istediklerini belirtmiştir. Yaşın önemli olmadığı açık işler ise mevcut açık işlerin yüzde 35'ini oluşturmaktadır.

Şekil 18: Mevcut Açık İşler İçin Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi

İşverenlere mevcut açık işleri için aradıkları asgari eğitim düzeyi sorulmuştur. Şanlıurfa ilindeki açık işler incelendiğinde, eğitimin önemli olmadığı açık işlerin oranı yüzde 31 düzeyindedir. Bu oran, Türkiye genelinde yüzde 36,9 olarak gerçekleşmiştir ve ilimizde bu oran Türkiye ortalamasının üzerindedir.

Lise altı mezun talep edilen açık işlerin payı yüzde 10,3 seviyesiyle ikinci sırada yer alırken, meslek lisesi mezunu talep edilen açık işlerin payı ise yüzde 5,3 seviyesiyle üçüncü sırada bulunmaktadır.

Şekil 19: Mevcut Açık İşlerin Arama Kanalı

Açık işlerin hangi arama kanalı ile işgücü piyasasına sunulduğu, özellikle İŞKUR için önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Piyasadaki açık işlerin Kuruma kazandırılması yoluyla daha çok kişiyi işe yerleştirmek ve iş arayanla doğru işi en etkin biçimde eşleştirmek Kurumumuzun en önemli görevlerinden biridir.

Şekil 19 üzerinde Şanlıurfa ili ve Türkiye genelinde karşılaştırmalı olarak açık işlerin arama kanalına göre dağılımı mevcuttur. Şanlıurfa ilinde 20 ve üzeri istihdamlı işyerlerinden alınan açık işlerin içinde İŞKUR Aracılığıyla arananların oranı yüzde 72,3 seviyesindedir. Bu oran Türkiye geneli için yüzde 65 olarak gerçekleşmiştir. Şanlıurfa ilinde ikinci sırada Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla aranan açık işler yer almakta ve bu oran yüzde 68,9 gerçekleşmiştir. İŞKUR aracılığıyla aranan açık işlerin Türkiye genelindeki oranı yüzde 51,9 seviyesindedir. Üçüncü sırada ise yüzde 40,3 ile Akraba-Eş Dost Aracılığıyla aranan açık işler yer almaktadır.

Tablo 12: Açık İşlerde Talep Edilen Becerilerin Öncelik Sıralaması

Beceriler	Öncelik Sırası
Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	1
Takım Çalışması	2
İş Tecrübesi	3
Analitik Düşünebilme	4
İletişim ve İfade Yeteneği	5
Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	6
Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	7
Bilgisayar Kullanımı	8
İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	9
Programlama Dili Bilgisi	-
Yabancı Dil	-

Şanlıurfa ilinde açık işlerde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması incelendiğinde, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi becerisi ilk sırada yer almaktadır. Bu beceriyi sırasıyla Takım Çalışması ile İş Tecrübesi becerileri takip etmektedir.

Tablo 13: Meslek Gruplarına Göre Açık İş Sayıları

Meslek Grubu	Toplam Açık İş
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	776
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	285
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	154
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	49
Profesyonel Meslek Mensupları	49
Hizmet ve Satış Elemanları	38
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	27
Yöneticiler	0
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0
Genel Toplam	1.378

Şanlıurfa ilinde açık işlerin meslek gruplarına göre dağılımı incelendiğinde; en fazla açık Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar grubunda olduğu tespit edilmiş olup toplam açık işler içerisinde bu meslek grubunun payı yüzde 56,3 seviyesindedir. İkinci sırada ise Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar grubu bulunmaktadır.

Tablo 14: Meslek Gruplarına Göre Açık İşlerin Arama Kanalları

Meslek Grubu	Akraba - Eş Dost	Gazete - İlan vb.	İnternet - Sosyal Medya	İŞKUR Aracılığıyla	Kendi Çalışanlarım Aracılığıyla	Özel İstihdam Büroları
Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar	43,1%	14,3%	22,0%	80,2%	68,5%	2,6%
Sanatkarlar ve İlgili İşlerde Çalışanlar	52,1%	0,7%	52,5%	57,8%	64,5%	10,6%
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	19,1%	1,3%	80,3%	74,3%	96,7%	9,9%
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	31,3%	0,0%	56,3%	83,3%	50,0%	6,3%
Profesyonel Meslek Mensupları	12,5%	10,4%	70,8%	43,8%	52,1%	37,5%
Hizmet ve Satış Elemanları	36,8%	5,3%	78,9%	55,3%	57,9%	26,3%
Teknisyenler, Teknikerler ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	25,9%	14,8%	37,0%	40,7%	48,1%	70,4%
Yöneticiler	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
Nitelikli Tarım, Ormancılık ve Su Ürünleri Çalışanları	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%

Meslek gruplarına göre açık işlerin arama kanalları değerlendirilecek olursa; Şanlıurfa ilinde arama kanalları içerisinde İŞKUR'un en yüksek oranda kullanıldığı meslek grupları nitelik gerektirmeyen meslekler ve Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar ile Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar meslek grupları olmuştur. Bu meslek gruplarındaki açık işlerin büyük bölümü İŞKUR aracılığıyla işgücü piyasasına sunulmuştur.

Tablo 15: Açık İşi En Fazla Olan İlk 10 Meslek İçin Talep Edilen Beceri Sırası

Meslek	Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi	Fiziki ve Bedensel Yeterlilik	Analitik Düşünebilme	İletişim ve İfade Yeteneği	İkna Kabiliyeti ve Pazarlama Gücü	Sorun Çözme ve İnişiyatif Alabilme	Takım Çalışması	İş Tecrübesi	Programlama Dili Bilgisi	Bilgisayar Kullanımı	Yabancı Dil
Dokuma Konfeksiyon Makineci	2	3	5	8	6	7	1	4			
Düz Dikiş Makineci			1	2		3					
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi				2	3					1	
Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü	1						3	2			
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	1	3		5			4	2			
Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü	1	3				2					
Konfeksiyon İşçisi	1					3	2				
Pul Biber İmalat İşçisi	1	2						3			
İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)								1			
Elyaf Harman Takipçisi				2		1	3				

Tablo 15 üzerinde Şanlıurfa ilinde açık işi olan meslekler özelinde talep edilen becerilerin öncelik sıralaması bulunmaktadır. Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı), Pul Biber İmalat İşçisi ile Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ilk sırada aranmaktadır. Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğinde sırasıyla Takım Çalışması, Yeterli Mesleki/Teknik Bilgi ve Tecrübe Becerisi ve Fiziki ve Bedensel Yeterlilik en çok talep edilen ilk üç beceri olmuştur.

Tablo 16: Tercih Edilen Cinsiyete Göre En Fazla Açık İşi Olan Meslekler

Kadın	Erkek	Cinsiyet Önemli Değil	Genel Toplam
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Elyaf Harman Takipçisi	Dokuma Konfeksiyon Makineci	Dokuma Konfeksiyon Makineci
Erkek Üst Giysileri Dikim Elemanı	Kaynakçı (Oksijen Ve Elektrik)	Düz Dikiş Makineci	Düz Dikiş Makineci
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	Makine Montaj İşçisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi
Kasiyer	Akrilik İplik Üretim İşçisi	Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü	Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü
Hemşire	Çelik Kaynakçısı	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)
Oyun Parkı Görevlisi	Beden İşçisi (Genel)	Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü	Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü
Muhabir	Cnc Torna Tezgahı Operatörü	Konfeksiyon İşçisi	Konfeksiyon İşçisi
Çocuk Bakıcısı/Çocuk Bakım Elemanı	Beton Transmikser Operatörü	Pul Biber İmalat İşçisi	Pul Biber İmalat İşçisi
Aşçı	Fiberglasçı	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)
Çocuk Gelişimcisi/Çocuk Gelişim Uzmanı	Plastik Enjeksiyon Üretim Elemanı	Ayakkabı İmalatçısı	Elyaf Harman Takipçisi

Şanlıurfa ilinde en fazla açık iş olan meslekler, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Düz Dikiş Makineci ve Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi meslekleridir. İşverenlerin açık işlerinde kadın işgücü tercihinde buldukları açık iş sayısı en fazla olan meslek ise Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğidir. Açık işlerde erkek işgücü tercihinin olduğu ve açık iş sayısının en fazla olduğu meslek Elyaf Harman Takipçisi, cinsiyetin önemli olmadığı açık işlerde ise en çok aranan meslek Dokuma Konfeksiyon Makineci mesleğidir.

2.3. TEMİNİNDE GÜÇLÜK ÇEKİLEN MESLEKLER (TGÇM)

İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında işverenlere son bir yıl içerisinde hangi mesleklerde eleman temininde güçlük çektikleri, temininde güçlük çektikleri eleman sayısı ve bu mesleklerde eleman temininde güçlük çekilmesinin nedenleri sorulmuştur. Derlenen verilerle Şanlıurfa ili işgücü piyasasının talep kısmında yaşanan darboğazları daha net görmek hedeflenmektedir. İşverenlerin temin etmekte güçlük çektiği meslekler, eleman sayıları ve hangi nedenlerden ötürü aradığı çalışanı temin etmekte zorlandığı gibi veriler ile önemli bilgi elde edilmektedir. Bu bölümde ele alınacak bilgiler, ilin istihdam politikasına da yön verecektir. Bu kapsamda temininde güçlük çekilen meslekler, sektör ve meslek grupları bazında detaylıca incelenecektir.

Araştırma kapsamında Türkiye genelinde 20 ve daha fazla çalışanı olan işyerlerinden 28 bin 9 işyerinin çeşitli mesleklerde eleman temininde güçlük çektiği tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde ise 20 ve daha fazla istihdamlı 126 işyerinde son bir yıl içerisinde temininde güçlük çekilen meslek olduğu ifade

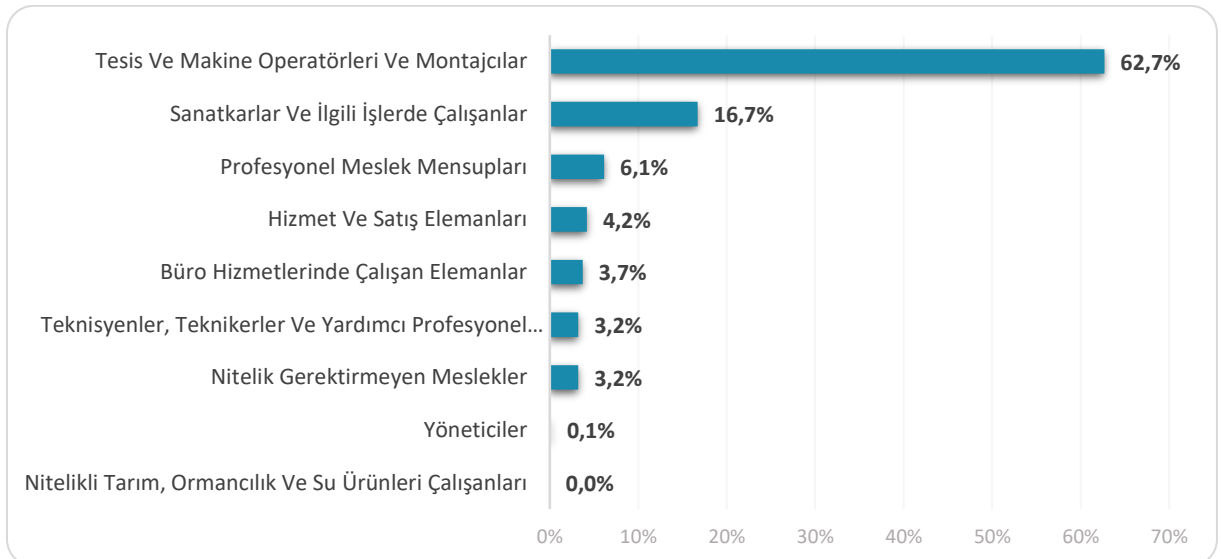
edilmiştir. Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 26,4'ü son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çektiğini belirtirken, Şanlıurfa ilinde ise bu oran yüzde 15,5 seviyesinde gerçekleşmiştir.

Tablo 17: Sektörlere Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayıları

Sektör	Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısı
İmalat	1.163
Toptan ve perakende ticaret	226
İnşaat	78
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	49
Ulaştırma ve depolama	35
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	28
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	26
Eğitim	21
Kültür, sanat eğlence, dinlenme ve spor	13
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtımı	12
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	5
Bilgi ve iletişim	3
Diğer hizmet faaliyetleri	2
Madencilik ve taş ocakçılığı	0
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0
Finans ve sigorta faaliyetleri	0
Gayrimenkul faaliyetleri	0
Genel Toplam	1.663

Şanlıurfa ilinde bin 663 kişilik işgücü için eleman temininde güçlük çekildiği tespit edilmiştir. Temininde güçlük çekilen kişi sayıları sektör bazında incelendiğinde, özellikle İmalat sektörü bin 163 kişi ile ön plana çıkmaktadır. Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen elemanların içinde imalat sektörünün payı yüzde 70 seviyesindedir. Bunun dışında, Toptan ve Perakende Ticaret sektörü yüzde 13,6 ikinci sırada ve İnşaat sektörü ise yüzde 4,7 ile üçüncü sırada yer almaktadır.

Şekil 20: Meslek Gruplarına Göre Temininde Güçlük Çekilen Eleman Sayısının Dağılımı

Şanlıurfa ilinde meslek gruplarına göre eleman temininde güçlük çekilen meslekler incelendiğinde 1.042 kişi ile Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubunun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu meslek grubunun toplam TGÇM içindeki payı yüzde 62,7 seviyesindedir.

Türkiye genelinde Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajcılar meslek grubu temininde güçlük çekilen eleman sayısında birinci sırada bulunmaktadır. Türkiye genelinde temininde güçlük çekilen meslekler içerisinde ilgili meslek grubunun payı yüzde 29,5 seviyesindedir.

Tablo 18: Eleman Temininde Güçlük Çekilen İlk 10 Meslek

Meslek	TGÇM Eleman Sayısı
Dokuma Konfeksiyon Makineci	322
Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü	263
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	126
Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü	101
Pul Biber İmalat İşçisi	71
Plastik İşleme Elemanı	51
İplik Eğirme Operatörü (Ring/Vater/Vargel)	43
Elyaf Kurutma Fırın Operatörü	30
Konfeksiyon İşçisi	30
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	25

Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilen mesleklere bakıldığında ilk sırada 322 kişi ile Dokuma ve Konfeksiyon Makineci mesleği yer almaktadır. Bu mesleğin ardından sırasıyla 263 kişi ile Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü mesleği ve 126 kişi ile Ayakkabı İmalatçısı(Sayacı) meslekleri gelmektedir.

Şekil 21: Eleman Temininde Güçlük Çekilme Nedenleri

Şanlıurfa ilinde temininde güçlük çekilme nedenlerine bakıldığında ilk sırada yüzde 96 ile gerekli Mesleki Beceriye/Niteliğe Sahip Eleman Bulunamaması yer almaktadır. İkinci sırada ise yüzde 77 ile

Yeterli İş Tecrübesine Sahip Eleman Bulunamaması gelmektedir. Türkiye geneli 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinin TGÇM nedenleri dağılımında ilk sırada yüzde 85,5 ile Bu Meslekte İşe Yeterli Başvuru Yapılmaması yer almaktadır.

Eleman temininde güçlük çekilme nedenlerini ortadan kaldırmaya yarayacak doğru aktif işgücü politikaları üretilip, mevcut açık işler için talep edilen beceri ve tecrübeye sahip bireyler sağlandığında işgücü talep ve arzı dengelenmiş olacaktır.

2.4. GELECEK DÖNEM İSTİHDAM BEKLENTİLERİ

Ekonomilerde gelecek dönem istihdam eğilimini belirlemek, işgücü piyasasında oluşacak dalgalanmaları önceden görmek ve buna yönelik politikalar geliştirmek için önemli bir araçtır. Her ay düzenli olarak Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) tarafından gerçekleştirilen İktisadi Yönelim Anketleriyle imalat sanayinde yer alan firmalardan gelecek 3 aylık döneme ilişkin istihdam beklentileri derlenmektedir. TCMB'nin bu kapsamda her ay yayınladığı istatistikler ise yalnızca imalat sektörü ve ülke geneline ilişkin bilgi vermektedir. İşgücü Piyasası Araştırmaları ise işverenlere bir yıl sonrası için öngördükleri istihdam tahminlerini meslek bazında sorarak gelecek dönem istihdam eğilimlerini belirlemektedir. Ayrıca istihdam özelinde, teknolojik değişim ve dönüşümün işverenlerin buldukları sektöre gelecek 10 yılda nasıl etki edeceği de İPA ile işverenlere sorulmaktadır. İPA verilerinden elde edilen bilgilerle 17 sektör için Türkiye geneli ve il düzeyinde raporlar düzenli olarak her yıl yayımlanmaktadır.

Bu bölümde Şanlıurfa ilinde 2023 Yılı araştırma dönemi ile bir sonraki yıl aynı döneme tekabül eden zaman aralığı boyunca çalışan sayılarında ne gibi farklılıklar beklendiği, farklılaşmaların hangi mesleklerde ve sektörlerde olacağına dair tahminler üzerinde durulacaktır. Mevsimsel etkileri dışarıda bırakmak adına işverenlere tam bir yıllık dönem içindeki tahminleri sorulmuştur.

Çalışma kapsamında işverenlere yöneltilen “14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla işyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?” sorusuna Türkiye genelinde işyerlerinin yüzde 21,1'i çeşitli mesleklerde net istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Şanlıurfa ilinde net istihdamın artacağını düşünen işyerlerinin oranı 17.6 seviyesindedir. Öte yandan bazı meslekler için net istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 ve Şanlıurfa ilinde ise yüzde 1,7 olarak gerçekleşmiştir.

Tablo 19: Sektörlere Göre Beklenen İstihdam Değişimi ve Oranı

Sektör	Net İstihdam Değişimi	Net İstihdam Değişim Oranı
İmalat	2.516	11,9%
Toptan ve perakende ticaret	978	10,2%
İdari ve destek hizmet faaliyetleri	480	3,5%
İnşaat	208	5,7%
Ulaştırma ve depolama	180	4,5%
İnsan sağlığı ve sosyal hizmet faaliyetleri	67	2,8%
Bilgi ve iletişim	51	6,9%
Konaklama ve yiyecek hizmeti faaliyetleri	28	3,3%
Mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler	16	3,8%
Eğitim	16	0,5%
Elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım	12	1,5%
Finans ve sigorta faaliyetleri	2	1,0%
Diğer hizmet faaliyetleri	1	0,3%
Madencilik ve taş ocakçılığı	0	0,0%
Kültür, sanat eğlence, dinlence ve spor	0	0,0%
Gayrimenkul faaliyetleri	0	0,0%
Su temini; kanalizasyon, atık yönetimi ve iyileştirme faaliyetleri	0	0,0%
Genel Toplam	4.555	7,1%

Türkiye genelinde 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerlerinde bir yıl sonrası için (14 Temmuz 2024) istihdamın yüzde 3,3 oranında artacağı beklenmekte olup Şanlıurfa ilinde ise bu oran yüzde 7,1 olup ülke genelinin üzerinde gerçekleşmiştir.

En fazla net istihdam artışı 2 bin 516 kişilik artış ile İmalat sektöründe beklenmektedir. İkinci sırada ise 978 kişi ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörü gelmektedir. En fazla net istihdam değişim oranı yüzde 11,9 ile İmalat sektöründe beklenmektedir. İkinci sırada ise yüzde 10,2 ile Toptan ve Perakende Ticaret sektöründe beklenmektedir.

Tablo 20: Meslek Gruplarına Göre Beklenen İstihdam Değişimi

Meslek Grubu	Net İstihdam Değişimi
Tesis Ve Makine Operatörleri Ve Montajcılar	2.744
Sanatkarlar Ve İlgili İşlerde Çalışanlar	673
Nitelik Gerektirmeyen Meslekler	466
Büro Hizmetlerinde Çalışan Elemanlar	270
Hizmet Ve Satış Elemanları	188
Teknisyenler, Teknikerler Ve Yardımcı Profesyonel Meslek Mensupları	104
Profesyonel Meslek Mensupları	102
Yöneticiler	8
Nitelikli Tarım, Ormanlık Ve Su Ürünleri Çalışanları	0
Genel Toplam	4.555

şanlıurfa ilinde önümüzdeki bir yıl içerisinde en fazla istihdam artışı beklenen meslek grupları Tesis ve Makine Operatörleri ve Montajları meslek grubudur. 14 Temmuz 2024 tarihine kadar en düşük istihdam artışı beklenen meslek grubu ise Yöneticiler meslek grubudur.

Tablo 21: En Fazla Net İstihdam Artış ve Azalışı Beklenen Meslekler

Net İstihdam Artışı Beklenen Meslekler	Net İstihdam Azalışı Beklenen Meslekler
Dokuma Konfeksiyon Makineci	Servis şoförü (Okul)
Ayakkabı İmalatçısı (Sayacı)	Özel Eğitim Öğretmeni
Ayakkabı Taban Basma Makinesi Operatörü	Dolum/Ambalajlama Ve Paketleme Operatörü
Ayakkabı İmalatçısı (Montaj)	Çocuk Bezi Makinesi Operatörü
Sayaç Okuma Elemanı (Su)	Destek Personeli (Yardımcı Hizmetler)
Boya Hazırlayıcı (Tekstil)	Ağır Vasıta Tecrübe Sürücüsü
Çağrı Merkezi Müşteri Temsilcisi	Okul Öncesi Öğretmeni
Düz Dikiş Makineci	İdari Büro Görevlisi
Diğer, Kağıt Ve Karton Eşya İmalat İşçileri	Elektrikli Ev Aletleri Bakım Ve Tamircisi
Sentetik Çuval İmal Makinesi Operatörü	Acil Tıp Teknisyeni

şanlıurfa ilinde gelecek dönem, net istihdam artışının en fazla olması beklenen ilk üç meslek sırasıyla, Dokuma Konfeksiyon Makineci, Ayakkabı İmalatçısı(Sayacı), Ayakkabı Taban Basma Makinesi operatörü meslekleridir. Servis şoförü(Okul), Özel Eğitim Öğretmeni, Dolum/Ambalajlama ve Paketleme Operatörü meslekleri ise en fazla net istihdam azalışı beklenen meslekler olarak belirtilmiştir.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

2023 yılı Haziran – Temmuz aylarında saha çalışması gerçekleştirilen İşgücü Piyasası Araştırması kapsamında, ilimizde ihtiyaç duyulan işgücünün eğitim ve becerilerinin tespit edilerek, işgücü arzı ve talebi arasındaki dengesizliklerin giderilmesi, işsizliğin azaltılması ile istihdamın korunması ve artırılmasına yönelik politikaların geliştirilmesine katkı sunması amacıyla Şanlıurfa İli İşgücü Piyasası Araştırma Raporu hazırlanmıştır. Ayrıca araştırma kapsamında yer alan işyerlerinden alınan bilgiler doğrultusunda işverenin son bir yıl içinde eleman temin etmekte güçlük çektiği meslekler ve nedenleri tespit edilmiştir. Bu veriler doğrultusunda hazırlanan raporun işgücüne gerekli niteliklerin kazandırılması için aktif istihdam politikalarının planlanmasına katkı sağlaması amaçlanmıştır.

İşgücü piyasasının aktörleri, emeğini arz eden çalışma istek ve arzusundaki kişiler ile emeği talep eden işverenlerdir. TÜİK tarafından her ay yayımlanan ve Hanehalkı İşgücü Anketi sonuçlarına ilişkin sonuçları içeren istatistikler, işgücü piyasasının arz yönüne ilişkin temel bilgi kaynağı kabul edilmektedir. TÜİK 2013 yılından günümüze il düzeyinde işgücü verisi yayınlamamaktadır. 2014 itibarıyla TÜİK'in yayınladığı işgücü istatistikleri içinde yalnızca yıllık bazda bölgesel veriler yer almaktadır. 2022 yılı TÜİK verilerine göre TRC2 (Şanlıurfa, Diyarbakır) bölgesinde işsizlik oranı ise yüzde 11,5 düzeyindedir. 2024 yılından itibaren yıllık istatistiklerin il düzeyinde açıklanabilmesi için TÜİK tarafından çalışmalar sürdürülmektedir.

Şanlıurfa ilinde İŞKUR'da kaydı bulunan kişilerin önemli bir bölümü vasıf gerektirmeyen mesleklere sahip kişilerdir. İlimizde mesleksizlik kaynaklı işsizlik sıkıntısı ile birlikte bazı sektörlerde kalifiye eleman temininde de sıkıntı yaşanmaktadır. Bir çok işveren, açık işlerinde ve eleman temininde güçlük çektiği mesleklerde çalışacak personelin mesleki becerisi ve tecrübesine önem verdiğini ifade etmektedir. Bu durum kalifiye eleman talebinin karşılanabilmesi için İŞKUR'un aktif işgücü programlarının önemini ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda ortaya çıkan eleman temininde güçlük çekilen mesleklere göre yapılacak çalışmalarla kurs ve programların planlanması istihdamın arttırılmasına yardımcı olacaktır.

Şanlıurfa ili İşgücü Piyasası Araştırma sonuçlarına göre araştırma kapsamında yer alan işyerlerindeki toplam çalışanların içinde erkeklerin payı yüzde 78 iken kadınların payı ise yüzde 22 olarak tespit edilmiştir. İlimizde en fazla sayıda kadın çalışanın istihdam edildiği sektör İmalat sektörüdür. Kadın istihdamındaki yoğunluk sektörler arasında farklılık göstermektedir. Şanlıurfa ilinde kadın çalışan oranı en yüksek olan sektör İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörüdür. Ülkemizde kadın çalışan oranının diğer sektörler ile kıyaslandığında nispeten daha yüksek olduğu sektörler Eğitim ile İnsan Sağlığı ve Sosyal Hizmet Faaliyetleri sektörleridir. Bu sektörlerde belirli bir eğitim düzeyinin üzerinde eğitime sahip kadınların istihdam edilme şansı daha yüksektir.

Ülkemizde kadınların işgücüne katılım oranı OECD ve AB ülkeleri ile kıyaslandığında düşük seviyededir. Kadınların işgücüne katılımının artması, kadınlara yalnızca ekonomik bağımsızlık kazandırmamakta, aynı zamanda sosyal hayatta daha etkin olmalarını sağlamaktadır. Ülkemizde ve ilimizde istihdamın arttırılması için kadın istihdamı teşvik edilmelidir. İş ve aile yaşamı dengesinin sağlanmasına yönelik gerekli düzenlemeler öncelikli olarak hayata geçirilmelidir. Kadınların eğitim seviyesinin artırılması, düşük eğitim seviyesine sahip kadınların mesleki eğitim kurslarından yararlandırılması, kadın istihdamına yönelik teşviklerin geliştirilmesi gerekmektedir. Kadın girişimcilere ait işyerlerinde kadın istihdamının diğer işyerlerine kıyasla daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bu nedenle kadın girişimciliğini teşvik etmek önem arz etmektedir.

Şanlıurfa ilinde İŞKUR'a kayıtlı kadın iş arayanların kayda değer kısmı nitelik gerektirmeyen mesleklerde iş aramaktadır. Bu kişilerin istihdamda yer alabilmeleri işverenin istediği mesleki becerilere sahip olacak şekilde gelişim göstermelerine bağlıdır.

2023 yılında Şanlıurfa ilinde aktif işgücü piyasası programları kapsamında 70 kurs ve program düzenlenmiş olup bu kurs ve programlardan toplam 953 kişi faydalanmıştır. İŞKUR tarafından açılan kurs ve programlar yararlanıcılara mesleki beceri ve tecrübe kazandırmaktadır. Bunun sonucunda da yararlanıcıların istihdam edilebilirliklerini artırmaktadır. 2024 yılında yürürlüğe giren yeni yönetmelik kapsamında, aktif işgücü piyasası programlarının ve bu programların işgücü piyasalarına etkilerinin artması beklenmektedir.

İŞKUR'un emek piyasalarındaki etkin rolü oldukça önemlidir. Aktif işgücü programları ile kişilerin işgücü piyasasının gerekleri hakkında bilgilerini artırarak yeni bir meslek kazanmaları veya varolan mesleklerinde gerekli beceri ve tecrübeyi kazanmaları amaçlanmaktadır.

Şanlıurfa ilinde 20 ve üzeri istihdamda sahip işyerleri içerisinde istihdamda öncü sektörler İmalat, İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri ile Toptan ve Perakende Ticaret sektörleridir.

Şanlıurfa ili İşgücü Piyasası Araştırmasının uygulandığı Haziran-Temmuz döneminde 108 işyerinde bin 378 açık iş tespit edilmiştir. Şanlıurfa ilinde İmalat sektörünün açık işlerde önemli bir ağırlığının olduğu görülmektedir. Bin 378 kişilik açık işin 860 kişilik kısmı, İmalat sektöründeki işverenlerden gelmiştir. İlgili dönemde açık işlerin nispeten yüksek olduğu diğer sektörler ise Toptan ve Perakende Ticaret ile İdari ve Destek Hizmet Faaliyetleri sektörüdür.

Şanlıurfa ilinde araştırma kapsamına giren 20 ve daha üzeri istihdamlı işyerleri içinde açık iş bulunan işyeri oranı yüzde 13,2 seviyesindedir. Türkiye geneli için açık işi olan işyeri oranı ise yüzde 27,6 olarak gerçekleşmiştir.

Açık işi olan işyerlerinin içinde; aradıkları elemanlar için talep edilen asgari eğitim düzeyine "Herhangi Bir Eğitim Düzeyi Aramıyorum" cevabı veren işyerlerinin oranı Şanlıurfa ilinde yüzde 31 seviyesindedir.

Eleman temininde güçlük çekilen mesleklerin nedenleri incelendiğinde, İşverenlerin istedikleri elemanları bulmakta yaşadıkları zorlukların en fazla gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamaması nedeninden kaynaklandığı görülmektedir. Ülke genelinde son bir yıl içerisinde eleman temininde güçlük çekildiği belirtilen çoğu meslek için ilk sırada Gerekli mesleki beceriye/niteliğe sahip eleman bulunamamasının veya Bu meslekte işe yeterli başvuru yapılmamasının TGÇM nedeni olduğu görülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre çalışma kapsamında yer alan işverenlere bir yıl sonrası için yöneltilen "İşyerinizde herhangi bir meslekte net istihdam artışı/azalışı bekliyor musunuz?" sorusuna Türkiye genelinde işverenlerin yüzde 21,1'i istihdamın artacağı yönünde cevap verirken Şanlıurfa ilinde istihdamın artacağını düşünen işverenlerin oranı yüzde 17,6 seviyesindedir. Diğer taraftan istihdamın azalacağını düşünen işyerlerinin oranı, ülke genelinde yüzde 2 iken Şanlıurfa ilinde yüzde 1,7 olarak gerçekleşmiştir.

Pandemi, Ukrayna-Rusya savaşı başta olmak üzere bölgemizde yaşanan savaşlar, Enerji ve gıda fiyatlarında yaşanan artışlar, ekonomilerde yaşanan arz talep dengesizliği ve enflasyonist baskılarla birlikte olağanüstü bir süreçten geçtiğimiz bu dönemde sosyo-ekonomik kırılganlığın dünya genelinde arttığı gözlenmektedir. Pandemi döneminde yaşanan gelişmeler, yeşil dönüşüm, dijitalleşme ve son

yıllarda hızla gelişen teknoloji, üretim süreçlerini değiştirmektedir. Bu değişim işgücü piyasalarına da yansımakta olup işgücünden talep edilen nitelik ve beceriler oldukça hızlı değişmektedir. Üretim süreçleri ile işgücü niteliklerinin uyumlu bir biçimde değişmesi, etkin bir işgücü piyasasının oluşması için önem arz etmektedir. İşgücü piyasasının taleplerini karşılayabilecek nitelikli işgücünün oluşmasında mesleki eğitim ön plana çıkmaktadır.

Günümüzde istihdamın önemli bir aracı olarak görülen esnek çalışmanın yaygınlaşması, güvenceli esneklik kavramının daha fazla gündemde yer almasını sağlamaktadır. Aktif ve pasif işgücü piyasası politikalarıyla, güvence-esneklik dengesi de gözetilmelidir. Yaşam maliyetlerinin sürekli olarak yükseldiği bir dünyada, istihdamın ve gelirin sürdürülebilirliği için esnek çalışma modellerinin de güvenceli hale getirilmesine yönelik dönüşüm zaruridir.

İşgücü piyasasının mevcut durumunu görerek ve gelecek dönem eğilimlerini kestirerek karar almak son derece önemli olup bu ihtiyaçların karşılanması amacıyla işgücü piyasası analiz raporu hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Sosyal Güvenlik Kurumu. (2023, 02 02). *Aylık Sigortalı İstatistikleri (Ekim 2023)*. SGK Web Sitesi: <https://www.sgk.gov.tr/Istatistik/Aylık/42919466-593f-4600-937d-1f95c9e252e6/> adresinden alındı
- Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası. (2023, 02 02). *İktisadi Yönelim Anketi ve Reel Kesim Güven Endeksi (Ocak 2024)*. TCMB: <https://www.tcmb.gov.tr/wps/wcm/connect/cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579/%C4%B0YA-Rapor.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=ROOTWORKSPACE-cb9c6ed8-d70b-4199-a7d8-0fd8067f4579-oQ.qOaG> adresinden alındı
- Türkiye İstatistik Kurumu. (2023, 02 02). *2022 Yılı İşgücü İstatistikleri*. TÜİK: <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-2022-49390> adresinden alındı
- Türkiye İş Kurumu. (2012-2023). İl Düzeyinde İstatistikler. *İdari Kayıtlar*. Türkiye: İşKUR.
- Türkiye İş Kurumu. (2023, Haziran-Temmuz). 2022 Yılı İşgücü Piyasası Araştırması Verileri. Türkiye: İşKUR.
- Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO). (2023, 02 02). *Dünyada İstihdam ve Sosyal Görünüm Eğilimler 2023*. ILO: https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_871016.pdf adresinden alındı

EK: 2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI İŞYERİ BİLGİ FORMU

Sayın İşyeri Yetkilisi,

Türkiye İş Kurumu (İŞKUR) tarafından gerçekleştirilecek olan İşgücü Piyasası Araştırması (İPA) ile ilimizde istihdam ve işsizlik sorununun çözümü için işgücünün yapısı ile sektörel bazda ihtiyaçların belirlenmesine yönelik bilgi toplanması ve işgücünün yetiştirilmesine yönelik programların geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Bilgi Verme ve Gizlilik

- Kurum ve kuruluşlardan alınan bu bilgiler, yalnızca istatistiksel çalışmalarda kullanılmak maksadıyla toplanmakta olup gizliliği, 4904 sayılı Türkiye İş Kurumu İle İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun ile teminat altına alınmıştır. İlgili Kanun uyarınca şahsınıza ait bu bilgiler idari, adli ve askeri hiçbir organ, makam, merci veya kişiye verilemez, istatistiki maksadı dışında kullanılamaz.
- Türkiye İş Kurumu Kanunu gereğince Kurum tarafından, kamu ve özel kesim işyerlerinden iş ve işgücü konularında bilgi istenildiğinde, belirtilen süre içerisinde bilgi verilmesi zorunludur. Bildirim yükümlülüğüne aykırı hareket eden özel kesim işyerlerine 17.901 TL (onyedibindokuzyüzbirlira) İdari Para Cezası verilir.
- İşverenlerden toplanan bilgiler, Kurum hizmetlerinden başka maksatla kullanılamaz. Bu maddeye aykırı davranışlar hakkında Türk Ceza Kanunu'nun 136'ncı maddesi hükümleri uygulanır.

İşyeri Bilgi Formunun işyeri sahibi veya ortakları, insan kaynakları, personel, işyeri veya muhasebe yetkilileri tarafından doldurulması gerekmektedir. Yukarıdaki açıklamalar doğrultusunda bilgi formunu doldurarak verdiğiniz bilgiler ve araştırmaya yapmış olduğunuz katkılardan dolayı teşekkür eder, saygılar sunarız.

İŞYERİ BİLGİLERİ

Örnek No : .....

İşyerinin Yasal Unvanı : .....

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

Lütfen işletmenin güncel e-posta adresini yazınız. (Zorunlu)

Soru formunu cevaplayanın unvanı:

- a) İşyeri sahibi/ortakları
- b) Genel müdür/CEO/işletme sorumlusu
- c) İnsan kaynakları müdürü/sorumlusu
- d) Muhasebe müdürü/sorumlusu
- e) Diğer

İşyeri ile İlgili Bilgiler:

İşyeri ile İlgili Bilgiler	Evet	Hayır
a) İşyerinizde ihracat yapıyor mu?		
b) İşyerinizde Ar-Ge* çalışması yapıyor mu?		
c) İşyerinizde vardiyalı çalışma yapıyor mu?		
d) İşyerinizde kısmi (<i>part-time</i>) çalışma yapıyor mu?		
e) İşyerinizde uzaktan çalışma yapıyor mu?		
f) İşyerinizde E-Ticaret (<i>internet üzerinden</i>) yoluyla mal veya hizmet satışı yapıyor mu?		
g) Engelli personel istihdam ediyor musunuz?		

1) Gelecek bir yıl içinde ilinizde planlanan bir yatırımınız var mıdır? (Cevabınız evet ise soru 2'ye geçiniz. Hayır ise, soru 3'e geçiniz.)

Evet ( )

Hayır ( )

*AR-GE: Bir kurumun bilim adamları ve mühendisler istihdam etmek suretiyle şirketin çalışma alanı doğrultusunda bilim ve teknolojinin gelişmesini sağlayacak yeni bilgileri elde etmek veya mevcut bilgilerle yeni malzeme, ürün ve araçlar üretmek, yazılım üretimi dahil olmak üzere yeni sistem, süreç ve hizmetler oluşturmak veya mevcut olanları geliştirmek, yaptığı çalışma ve faaliyetleri anlatmak için kullanılan yaygın bir terimdir.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

2) Yatırımın türünü belirtiniz.

- İlave Yatırım Her türlü ilave tesis, makine, teçhizat vs. alımı veya kiralanması
 Teknolojik Yatırım Mevcut makine, teçhizatın, bilgi sisteminin teknolojik olarak yenilenmesi
 Stratejik Yatırım İşyerinin verimliliğini ve kârlılığını artırmak için yürütülecek her türlü AR-GE, eğitim ve pazarlama faaliyetleri
 Diğer

3) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hizmetlerinden faydalandınız mı?

- Evet 4. soruya geçiniz. Hayır 5. soruya geçiniz.

4) Son 1 yıl içerisinde İŞKUR'un hangi hizmetlerinden faydalandınız? (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Eleman Temini
 İşbaşı Eğitim Programları
 Nakdi Ücret Desteği
 Mesleki Eğitim Kursu
 Kısa Çalışma Ödeneği
 Danışmanlık ve Yönlendirme
 Teşvikler

5) İŞKUR'un sunmuş olduğu hizmetlerden faydalanmama nedeninizi belirtiniz. (Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- İŞKUR hizmetleri hakkında yeterli bilgi sahibi değilim.
 İŞKUR'un sunduğu hizmetlere diğer kaynaklardan ulaşıyorum.
 İŞKUR İnternet sitesi kullanışlı değil.
 İŞKUR'da aradığım nitelikte eleman bulamadım.
 İŞKUR, sektörüme uygun faaliyet sunmuyor.
 İŞKUR hizmetlerinden memnun kalmadım.
 Bürokrasi (kırtasiye) işlerinin çok olması.
 Diğer

6) İşyerinizde toplam kaç çalışmanız bulunmaktadır?

Erkek Çalışan Sayısı	Kadın Çalışan Sayısı	Toplam Çalışan Sayısı

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM I-AÇIK İŞLER

7) Şu an işyerinize herhangi bir yolla eleman arıyor musunuz?

Evet ( ) 7.1. soruya geçiniz.

Hayır ( ) 8. soruya geçiniz.

7.1) Eleman aranılan meslekler

Eleman Aranılan Meslekler	Toplam Açık İş Sayısı	Talep Edilen Asgari Eğitim Düzeyi	Açık işinizdeki yaş kriterinizi belirtiniz.	Açık işiniz için cinsiyet tercihinizi belirtiniz	Açık işinizde engelli personel çalıştırmak ister misiniz?	Talep Edilen Bilgi ve Beceriler *			İlgili meslekteki açık işinizi hangi yolla arıyorsunuz? **									
						a) Bilgisayar kullanımı	b) Analitik Düşünebilme	c) İletişim ve ifade yeteneği	d) İkna kabiliyeti ve pazarlama gücü	e) Sorun çözme ve inisiyatif alabilme	f) Takım çalışması	g) Yabancı dil	h) Yeterli mesleki / teknik bilgi	i) İş tecrübesi	j) Fiziki ve bedensel yeterlilik	k) Programlama dili bilgisi	1.	2.
		1. Lise altı	1. 15-24	1. Kadın	1. Evet													
		2. Çıraklık	2. 25-34	2. Erkek	2. Hayır													
		3. Genel lise	3. 35-44	3. Cinsiyet önemli değil	3. Fark etmez													
		4. Meslek L.	4. 45 ve üstü															
		5. Meslek yüksekokulu																
		6. Lisans																
		7. Lisansüstü																
		8. Herhangi bir eğitim düzeyi aramıyorum.																

*Önem derecesi EN FAZLA 3 beceriyi 1'den başlayarak SIRALAYINIZ. (1. En önemli olacak şekilde sıralanmalıdır.)

**Kullandığınız arama kanallarından EN AZ 1, EN FAZLA 3 tanesini işaretleyiniz.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM II – 1 YIL SONRA (14 TEMMUZ 2024 TARİHİ İTİBARIYLA) ÇALIŞAN SAYISINDA NET DEĞİŞİKLİK OLACAĞI DÜŞÜNÜLEN MESLEKLER

8) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam artışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	8.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	9. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	9. soruya geçiniz.
8.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam artışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam ARTIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal artış	
9) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde net istihdam azalışı bekliyor musunuz?	Evet ☐	→	9.1'e geçiniz.
	Hayır ☐	→	10. soruya geçiniz.
	Fikrim Yok ☐	→	10. soruya geçiniz.
9.1) 1 yıl sonra (14 Temmuz 2024 tarihi itibarıyla) işyerinizde çalışan sayısında net istihdam azalışı olacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz?			
Net istihdam AZALIŞI olacağını düşündüğünüz meslekler		Net sayısal azalış	

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

BÖLÜM IV – GELECEĞİN MESLEKLERİ VE DİJİTAL DÖNÜŞÜM

11) Sektörünüzde gelecek 10 yılda öne çıkacağını düşündüğünüz meslekler (*Geleceğin Meslekleri*) nelerdir? (sıklıkla talep ettiğiniz değil, sektörünüzde ileride öne çıkacak mesleği yazınız) (*İsteğe bağlı*)
(.....)

12) İşyerinizi dijital dönüşüm (bir işletmenin iş akışlarına dijital teknolojinin entegre edilmesi süreci) kapsamında nasıl değerlendirirsiniz?

İşyerimde internet, bilgisayar dâhil herhangi bir teknoloji kullanmıyorum. ( )

İşyerimde temel teknoloji araçlarından (internet, bilgisayar) faydalanıyorum. ( )

İşyerimde çoğu iş ve işlemler dijital (elektronik) ortamda gerçekleştirilmektedir. ( )

İşyerimde iş ve işlemlerimde bulut bilişim, büyük veri, yapay zekâ, artırılmış gerçeklik, nesnelerin interneti ve 3D (üç boyutlu) yazıcılar gibi araçlarından en az birini kullanıyorum. ( )

13) Son bir yıl içerisinde işyerinizde dijital dönüşüm kapsamında gerçekleştirdiğiniz ilerleme düzeyini belirtiniz.

İlerleme kaydedilmedi. ( ) (14. soruya geçiniz)

Kismen ilerleme kaydedildi. ( ) (15. soruya geçiniz)

İlerleme kaydedildi. ( ) (15. soruya geçiniz)

14) İlerleme kaydedememe sebebiniz nedir?

(.....)

15) İlerleme kapsamında gerçekleştirilen faaliyetleriniz nelerdir?

(.....)

16) Dijital dönüşümün işyeriniz için önemli olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet ( ) (17. soruya geçiniz)

Hayır ( ) Anketimiz tamamlanmıştır. Teşekkür ederiz.

2023 YILI İŞGÜCÜ PİYASASI ARAŞTIRMASI

17) İşyerinizde dijital dönüşümün en çok hangi alana katkı sağlayacağını düşünüyorsunuz?
(Birden fazla seçenek işaretlenebilir.)

- Ürün Kalitesi ( ) (İhtiyaçları ve beklentileri karşılayabilme.)
- Üretim Verimliliği ( ) (Üretim sürecinde kullanılan kaynaklardan etkin yararlanabilme.)
- Üretim Esnekliği ( ) (Değişen üretim tekniklerine ve yeni ürünlere uyum sağlayabilme.)
- İnovasyon/Yenilik ve Ürün Geliştirme ( ) (Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)
- Nitelikli İstihdama Erişim ( )
- Müşteri Hizmetleri/Satış Sonrası Hizmetler ( )
- Rekabet Gücünün Korunması/Artırılması ( )
- Satış ve Pazarlama ( )
- Muhasebe ve İnsan Kaynakları ( )
- İş Sağlığı ve Güvenliği ( )
- Lojistik/Taşımacılık ( )
- Denetim/İzleme ( )

18) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında önemli gördüğünüz beceriler nelerdir? Önem derecesine göre en az 1 tanesini 1. en önemli olacak şekilde sıralayınız.

- İnovasyon/Yenilik ( ) (Yeni fikirler ile gelişme sağlayabilme.)
- Analitik Düşünme/Akıl Yürütme ( )
- Teknolojiyi Kullanma Becerisi ( )
- Koordinasyon ve Zaman Yönetimi ( )
- Dijital Okuryazarlık ( )
- Programlama ve Planlama ( )
- İçerik, Ürün ve Hizmet Geliştirme ( )
- Veri Analizi ( )

19) İşyerinizde varsa dijital dönüşüm alanında çalışanların mesleklerini belirtiniz. (İsteğe bağlı)
TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.

Diğer (.....)

20) İşyerinizde dijital dönüşüm alanında eleman ihtiyacınız varsa mesleklerini belirtiniz. (İsteğe bağlı)
TMS eklenecek, yoksa açık uçlu yazılacak.

Diğer (.....)

2023 YILI İşGÜCÜ PİYASASI ARAşTIRMASI

21) İşyerinizde dijital dönüşüm kapsamında aşağıda yer alan hangi alanların geliştirilmesine daha çok ihtiyaç duyulmaktadır? (Birden fazla seçenek işaretlebilir.)

Yapay Zekâ ( ) (Bilgisayar ile ilişkili bir sistemin insan davranışları sergileyebilmesi.)

Büyük Veri ( ) (eşitli kaynaklardan elde edilen verilerin işlenebilir duruma getirilebilmesi.)

Nesnelerin İnterneti ( ) (Nesnelerin birbiriyle ya da daha büyük sistemlerle bağlantılı olması.)

Bulut Bilişim ( ) (Diğer kullanıcılarla dijital verileri paylaşma imkânı sağlayan bilişim hizmeti.)

Siber Güvenlik ( ) (Dijital kaynakları kötüye kullanımdan koruyabilme.)

Sanal Gerçeklik ( )

Uygulama Geliştirme ( )

Dijital Okuryazarlık ( )

Sistem/Aę ( )

Veri Analizi ( )

İş Analizi ( )

Diğer (.....)

Herhangi bir alanın geliştirilmesine ihtiyaç duyulmamaktadır. ( )

22) Dijital dönüşüm sonucunda mevcut istihdamınız nasıl etkilendi?

Arttı ( )

Değişmedi ( )

Azaldı ( )

23) Dijital dönüşüm ile birlikte sektörünüzde istihdamın azalacağını düşündüğünüz meslekleri belirtiniz.

(.....) **TMS Eklenecek.**

2023 Yılı İşgücü Piyasası Araştırmasına yaptığınız katkıdan dolayı teşekkür ederiz.